

روز افتخار

تجلیل از همیشه استاد

آمده ایم به تجلیل از
پروفسور کاظم معتمد نژاد
پدر ارتباطات نوین ایران
و این روز افتخاری است
برای همه دانش دوستان

سال های پر شکوفه

سال نگار زندگی دکتر کاظم معتمد نژاد

Homage

Book weekly: A special Issue

A Homage to
Professor Kazem Motamed Nejad
The founding father of
the modern communication science
in Iran - 27 Dec 2004

مکس، رضا سخنگار

روزنامه علمی
پژوهش
دکتر کاظم معتمد نژاد
ISSN: 1029-3345
دوشنبه ۷ دی ۱۳۸۲
۱۲ دیقصد ۲۸، ۱۳۳۵ و اسفند ۲۰۰۲
شماره ۲۱۸، پانجم ۲۵
۱۶ صفحه، ۱۰۰ تومان
www.ketabehaftah.ir

به این روشنفکر و شهروند ایده آل وفادار بمانیم

کتاب های آماده چاپ

- ارتباطات و جهان نظام نوین
- زمینه های تاریخی سلطه ارتباطی غرب
- مبانی حقوق ارتباطات
- حقوق حرفه ای روزنامه نگاران
- حقوق تبلیغات بازرگانی
- مسائل حقوقی بین المللی ماهواره های تلویزیونی
- حقوق بین المللی ارتباطات الکترونی
- ارتباطات بین المللی
- ارتباطات و توسعه ارتباطات توسعه و توسعه ارتباطات
- مطالبات انتقادی در ارتباطات
- روزنامه نگاری و تجدیدخواهی در ایران

پروفسور آرمان ماتلان:
بی نهایت مایه مسرت است که من
در این لحظه، در بزرگداشت پروفسور
کاظم معتمد نژاد که تمام زندگی اش
تدریس و تحقیق بوده، سپاس می شوم

آن چه که طبع بلند
پروفسور معتمد نژاد را
مشخص می کند داشتن روحیه
خستگی ناپذیر اوست

نگاه ها و یادها

او یک محقق برجسته و با شکوه است

پروفسور یحیی کمالی پور: یک دهه پیش بود که افتخار ملاقات با این
شخصیت شگفت انگیز، دانشمند فروتن و معلم دلسوز را یافتم
فروتنی و رفتار آرام، دانش گسترده، جهان بینی فراگیر، زبان متمایز
و تجربه آموزشی او عمیقاً مرا تحت تأثیر قرار داد

دکتر نعیم بدیعی
دکتر هادی خانیکی
دکتر حسن نمک دوست
فرزانه نجم
علیرضا پویا
یونس شکرخواه

برنامه امروز

مراسم در دو بخش صبح و بعد از ظهر در دانشکده علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی برگزار می شود. شروع مراسم: ساعت ۷:۳۰ صبح

برنامه های صبح

بخش اول، مراسم افتتاحیه

- ۱- قرائت قرآن کریم و سرود جمهوری اسلامی ایران
- ۲- اعلام برنامه
- ۳- گزارش دکتر محمد مهدی قزاقی، دبیر علمی همایش
- ۴- نمایش ویدئو دکتر نجفعلی حبیبی، رئیس دانشگاه علامه طباطبائی
- ۵- سخنرانی دکتر رویا معتمد نژاد (درباره پدر)
- ۶- سخنرانی دکتر توفیقی، وزیر علوم و تحقیقات و فناوری
- ۷- سخنرانی احمد مسجد جامعی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۸- اهدای لوح تقدیر دانشگاه و برده برداری از کتبه دانشکده علوم ارتباطات

بخش دوم:

- ۱- سخنرانی دکتر رامین معتمد نژاد (درباره پدر)
- ۲- سخنرانی دکتر هادی خانیکی (ارتباطات و توسعه)
- ۳- پای صحبت قدیم ترین و جدیدترین دانشجویان علوم ارتباطات
- ۴- سخنرانی دکتر شهیدخت خوارزمی (آینده علوم ارتباطات)
- ۵- سخنرانی و اهدای لوح توسط نمایندگان نمایندگان انجمن صنفی روزنامه نگاران، مرکز تحقیقات و سنجش برنامه ای صدا و سیما، انجمن روابط عمومی ایران، انجمن متخصصان روابط عمومی

برنامه های بعد از ظهر

بخش اول،

- ۱- سخنرانی مهندس نصرالله جهانگرد، دبیر شورای عالی اطلاع رسانی
- ۲- سخنرانی دکتر عبدالله ناصری، مدیر عامل خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران
- ۳- سخنرانی مدنی نماینده فارغ التحصیلان دوره های اول دانشکده علوم ارتباطات
- ۴- سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین سید محمود دعایی، سرپرست موسسه اطلاعات
- ۵- سخنرانی دکتر بنیم باغی
- ۶- سخنرانی سید فرید قاسمی، پژوهشگر تاریخ مطبوعات
- ۷- سخنرانی دکتر علی محمدی (نقش دانشکده علوم ارتباطات)
- ۸- سخنرانی دکتر حسام الدین آشنا (دانشگاه امام صادق)

بخش دوم:

- ۱- قرائت پیام های امتدادان خارج از کشور
- ۲- دکتر معتمد نژاد از دیدگاه فرزندان
- ۳- سخنرانی دکتر اسدالله زمانی پور، استاد دانشگاه بیرجند (درباره زادگاه دکتر معتمد نژاد)
- ۴- سخنرانی دکتر ابراهیم آبادی، نماینده مرکز پژوهش های ارتباطات
- ۵- سخنرانی دکتر فاتح، مدیر عامل ایستا
- ۶- سخنرانی دکتر سید محمد صفحی (دکتر معتمد نژاد و مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها)
- ۷- اهدای لوح های تقدیر
- ۸- سخنرانی اختتامیه، دکتر معتمد نژاد

لوح سپاس

بسم الله الرحمن الرحيم
استاد گرانقدر پروفیسور کاظم معتمد نژاد
با سلام و احترام
بی تردید عنوان پدر ارتباطات ایران شایسته جنابعالی است. اما ما بایم از شما به عنوان معلمی
راهگشا و زامنما یاد کنیم.
دانش شما ستاره ای روشن در قلب کهنکشان ارتباطی ایران است و معرف نگاه و شناخت ایران
از جامعه اطلاعاتی معاصر.
دانش و منش فرهنگی - ارتباطی شما در جان دانش پژوهان این مرز و بوم ریشه دوانده و بقیه این ریشه ها فردا
به شکوفه ها و به نغمه ای شیرین راه خواهند برد که عطر و رایحه شما را دارند.
با بهترین دروها و آرزوهای آن استاد از جنم.

احمد مسجد جامعی
وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

پروفیسور آرمان ماتلان:

به این روشنفکر و شهروند ایده آل وفادار بمانیم

بی نهایت، مایه مسرت است که من در این لحظه، در بزرگداشت پروفیسور کاظم معتمد نژاد که تمام زندگی اش تدریس و تحقیق بوده، سهیم می شوم.
آقای معتمد نژاد اکنون بیش از بیست سال است که دوست من می باشد. ما در پایان دهه سالهای ۷۰-۶۰ همدیگر را شناختیم. زمانی که ۲ شش مک براید ۴ برنده جایزه صلح نوبل و رئیس کمیسیون یونسکو برای بررسی مسایل ارتباطات، در صده تهمه گزارشی درباره علت نابرابری تبادل ارتباطات بود، که این گزارش بعداً تحت عنوان یک جهان و چندین صدا منتشر شد.
من بلافاصله به نقش مؤثر آقای معتمد نژاد پی بردم، به خصوص این که وی از اطلاعات وسیع در حوزه حقوقی برخوردار بود و آن موضوع نیز اندکی تخصصی بود.
از این گذشته، باید تجربه (شیرین) دانشجویان و همکارانش در دانشگاه رن را در این مراسم تقسیم کرد که من افتخار داشتم به عنوان استاد مدعو در چهارمیان علوم اطلاعات و ارتباطات همین دانشگاه فعالیت کنم.
آن چه که ما باید من درباره دوست عزیزم تاکید کنم، نه فقط گشایش فکری و پایداری مستمر وی نسبت به خواسته های مردم کشورهای جهان سوم است، بلکه شجاعت (پشتکار) اوست.
زیرا در سالهای ۸۰ و ۹۰ همکاری افتادگی درباره طرح نظم نوین جهانی اطلاعات و ارتباطات در اقلیت قرار گرفته بود و به گذر از بهر هت شهرت یافته بود (WWOC)
تا این که (همدردی) باز گشت مسایلی مانند ضرورت مقابله با نابرابری تبادل اطلاعات و تقاضای حق ارتباطات، دوباره مشروعبت یافت.
همانطور که در این باره، مباحث معاصر یونسکو در زمینه طرح کنواسیون حمایت از تنوع فرهنگی نشان می دهد و موضوعاتی که از اتحادیه بین المللی ارتباطات راه دور (ایچا) اجلاس

جهانی جامعه اطلاعاتی جریان دارد. پروفیسور معتمد نژاد امروز پرچمدار این مباحث مهم است. من هر بار او را در حالی، می بینم، که به عنوان نماینده کارکنان کشورش، برای حضور در اجلاس های بزرگ بین المللی به پاریس یا ژنو می آید.
امروز باید به دیدگاه ها شده جهانی سازی فرآیند ارتباطی توجه کرد. او همیشه نسبت به مسایل مرتبط با طرح های جامعه و نظم جهانی، که در سازمان های مربوط به سازمان ملل متحد مطرح می شود، هوشیاری فراوانی نشان می دهد.
هنگامی که از سوی کمیسیون ملی ایران در یونسکو از من دعوت شد تا در اوایل سپتامبر ۲۰۰۹ در سنجش منطقه ای میان کشورهای آسیای مرکزی و اقیانوسیه در تهران درباره جامعه اطلاعاتی، شرکت کنم که پروفیسور معتمد نژاد یکی از بنیانگذاران اصلی آن بود در آنجا وقتی دیدم که دانشجویان و همکارانش چقدر به او ارزش قابل هستند، لذت بردم.
در دومین دیدارم از ایران در ۲۰۰۳، من متوجه شدم درس ها و تحقیقات او بسیاری راه سوی خود جذب کرده است. زیرا آن چه که طبع بلند پروفیسور معتمد نژاد را مشخص می کند داشتن روحیه خستگی ناپذیر اوست که با هدفه خاطر فراوان به گسترش عمیق ادبیته اعتقادی در دانشگاه و نقش اطلاعات و ارتباطات درباره علیه تعیض های اجتماعی در جهت برقراری مطلوب دموکراسی در جامعه، پرداخته شده است.
بنابراین، بیاید همگی به این روشنفکر و شهروند ایده آل وفادار بمانیم!

آن چه که
طبع بلند پروفیسور
معتمد نژاد را مشخص
می کند داشتن روحیه
خستگی ناپذیر
اوست

پروفیسور آرمان ماتلان

بایس، از دکتر علی اسدی به خاطر ترجمه پیام

پروفیسور کاظم معتمد نژاد

شماره ۲۱۸
دو ششده ۱۳۸۳
دانشگاه علامه طباطبائی

شاید اصطلاح «فرزانه فروتن» به عنوان یک مفهوم مرکب بهتر بتواند به ترسیم چهره استاد دکتر کاظم معتمدنژاد کمک کند. فروزنگی و فروتنی هر دو دلنشین‌اند، اما ترکیب آنها گره‌گشای مسائل بسیار است. نه فروزنگی و نه فروتنی به آسانی به دست نمی‌آیند، اما به سادگی در معرض غفلت قرار می‌گیرند. گاه گنج‌های شایگان این زاد بوم چون رنج‌های رنگارنگ برده‌اند، از دیدگان مغفقت بین و ذهن‌های مصلحت‌اندیشی به دور مانده‌اند، این گاه‌ها در تاریخ معاصر ما کم نبوده‌اند، اما امید آنکه از این پس کم شوند.

نام دکتر معتمدنژاد را که اکنون به عنوان پدر علوم ارتباطات ایران در میان است، باید در میانه چنین میزانی شنید. او به واقع دانش ارتباطات را ابداعی کرده است. درک این پدری خود کاری کارستان است، هم «آگاهی» و هم «آشنایی» می‌خواهد. آگاهی از «چیستی» آگاهی‌هایی که او در این راه بر داشته است یک نیاز است و آشنایی با چگونگی انجام آن یک نیاز دیگر.

جهان ارتباطات، چشم‌اندازی به سوی جهان‌های دیگر است، در این جهان به تعبیری شاعرانه: «قرن کوتاه‌تر از ده سال است» (مز یک واژه بی‌خاصیت است) او جهان دهکده‌ای است که صدای همه را می‌شنوی همه را می‌بینی از پنجره کوچک کتبی‌سوری خویش!

دکتر معتمدنژاد، با نوالدیشی و نوآوری و در عین حال با دوری از شایردگی و بی‌تفنگی این جهان را در جامعه علمی ما به موقع نشان داد و این نشانه بزرگ فروزنگی است.

اما آشنایی با چگونگی این پدری شاید درس بزرگ‌تر زندگی

... در ستایش فروزنگی و فروتنی

دکتر هادی خانیگی

دکتر معتمدنژاد باشند. اندیشه‌های بزرگ اگر نتوانند در ظرف‌های کوچک نیز برای خود جایی بیابند، تنها در خاطر ما می‌مانند. هنر مهم مهندسی خود بر نامه‌های کلان است. این دشوارترین بخش کار علمی و فرهنگی در سرزمین ماست، چگونگی می‌توان بلند فکر کرد، ولی گام‌های کوچک‌تر به برداشتن و چگونگی می‌توان دست از امید نداشتن! این همه آن دانشه‌ای است که پدری «برای هر کاری ممکن» می‌سازد.

دکتر معتمدنژاد، حق پدری را برای علوم ارتباطات در ایران به کمال بر آورده است. جایی نبوده است که نباشد و خواستی نبوده است که بر زمین نهد. باشد. فروتنی ساز و کار بارز این گنج کلیدین اوست. او کارهایی بزرگ را به موقع سامان داده و همین چینی اینکه او «گنج شایگان» است، کلید در فروتنی این گنج نهان‌بماند.

پرفسور یحیی کمالی پور:

او یک محقق برجسته و با شکوه است

اگرچه من مقالات دکتر معتمد نژاد را خوانده بودم و از نقش ارزنده ایشان در رشد و توسعه ارتباطات جمعی اطلاع داشتم، اما یک دهه پیش بود که افتخار ملاقات با این شخصیت شگفت انگیز، داشتمد فروتن و معلم دلسوز را یافتم. در تابستان ۱۹۹۲ از سوی برنامه توسعه سازمان ملل (UNDP) جایزه‌ای به من اختصاص یافت تا واحد روزنامه نگاری بین المللی را برای گروهی از فارغ التحصیلان در دانشگاه علامه طباطبائی تدریس کنم و در همان دیدار به یادمانی بود که دکتر معتمد نژاد ملاقات کردم.

پرفسور یحیی کمالی پور، رئیس دبیران ارتباطات و هنرهای خلاق دانشگاه پرورد امیرها و سرمدی زورخان گلپول مینا است

تمایز و تجربه آموزشی او عمیقاً مرا تحت تأثیر قرار داد، طین دیدار و دیدارهای متعاقب بعدی از ایران من این فرصت را یافتم تا به سخنرانی‌های وی گوش کنم و در کلاس‌هایش به عنوان سخنران میهمان حضور یابم و با وی ارتباط بیشتری داشته باشم و از فعالیت‌های علمی اش اطلاع یابم. نخستین بر داشت من از دکتر معتمد نژاد، صداقت و یازبوند او در طرح مسائل مربوط به موقعیت ارتباطات جمعی در ایران بود. برایم کاملاً آشکار شد که آنچه او در سر دارد، خیر قطعی دانشجویانش و راه‌هایی است که وسایط ارتباط جمعی و آموزشی می‌تواند توسعه سیاسی اجتماعی و اقتصادی ایران را تقویت کند.

دکتر معتمد نژاد یک محقق برجسته و با شکوه است. نقش او در رشد و توسعه ارتباطات جمعی در ایران واقعاً ستودنی، قابل ملاحظه و دائمی است. من عمیقاً اینکه او خودش را برای دانشجویانش، رشته ارتباطات و ایران وقف کرده، می‌ستایم. به قول معروف، وقف چیزی نیست که دیگران از شما انتظار داشته باشند، بلکه چیزیست که شما می‌توانید به دیگران بدهید و دکتر معتمد نژاد تمام یاد‌های فروتنانه خود به دانشجویانش و آموزش دیگران به امید ساختن محیطی آگاه، موفق و در خور ایران و جامعه جهانی است. من از صمیم قلب بر همایش علمی بزرگداشت دکتر کاظم معتمدنژاد و بر خدمات با ارزش او به حوزه ارتباطات جمعی صحنه می‌گذارم. او در واقع بر تاریخ ارتباطات جمعی در ایران تأثیری پایدار گذاشته است. به دکتر معتمد نژاد و به سازمان دهندگان این همایش که مدتها در انتظارش بودیم تبریک می‌گویم.

برخورد مهربانانه دکتر هنوز یادم هست

استاد دکتر کاظم معتمدنژاد، اسطوره متانت سعه صدر و دقت علمی

دکتر نعیم دبیعی

اگرچه من افتخار شاگردی استاد را در کلاس درس نداشته‌ام ولی در طول سیست و چند سال گذشته به صورت‌های گوناگون در محضر ایشان کسب‌خسب بسیار برده‌ام.

دانشوری، تلاش، صبر و حوصله استاد را برای احیا و بازگشایی رشته علوم ارتباطات از تریوک مشاهده کرده‌ام. از زمان انحلال دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی در سال ۱۳۵۸- که ایشان برای آن زحمت بسیار کشیدند. تا امروز که دانشکده در وضعیت جدید، با سه رشته دوره کارشناسی روزنامه نگاری، روابط عمومی و مطالعات ارتباطی و فناوریهای اطلاعات) و دوره‌های کارشناسی ارشد علوم ارتباطات اجتماعی و دکتری علوم ارتباطات، بازگشایی می‌شود، فراز و نشیب‌های زیادی طی شده است. اگر حسرت و دانشوری دکتر معتمدنژاد برای احیای رشته علوم ارتباطات نبود، امروز در وضعی دیگر قرار داشتیم. دکتر معتمدنژاد با ارائه مباحث و همچنین مطالعات انتقادی در ارتباطات، ارتباطات و توسعه، برنامه ریزی و سیاستگذاری ارتباطات، جامعه اطلاعاتی و ... زمینه‌های آموزش و پژوهش‌های جدیدی را در علوم ارتباطات بیان نهانند. افزون این که مباحث مربوط به حقوق مطبوعات و رسانه‌ها، استقلال حرفه روزنامه نگاری، شورای مطبوعات و ... را نیز اسفند در مقاله‌ها و کتبهای خود از نظر دور نداشته‌اند. توجه دکتر معتمدنژاد به پژوهش در زمینه‌های علوم ارتباطات، به موازات توسعه آموزش این رشته، باعث شد که در سال ۱۳۹۴، اولین مرکز پژوهش‌های ارتباطات در کشور راه‌اندازی شود.

دقت و وسواس علمی استاد را هنگام نگارش مقاله و یا کتاب بارها مشاهده کرده‌ام و سعه صدر ایشان را در موارد گوناگون دیده‌ام. در طول مدتی که مدیر گروه آموزشی علوم ارتباطات بودم، همواره از نظرات و راهنمایی‌های ارزشمند دکتر معتمدنژاد بسیار بهره‌بردم. بزرگی همه مایل به مباحثات است که اکنون دانشکده علامه طباطبائی هم‌زمان با بازگشایی دانشکده علوم ارتباطات، در مراسمی از خدمات ارزنده دکتر معتمدنژاد که به درستی پدر علوم ارتباطات ایران نامیده شده‌اند، تقدیر می‌کند. آرزو دارم همواره سلامت و سلام باشند و سایه تقدس و محبت ایشان برای دانشجویان دانشکده و دوستان آن ایشان مستدام باشد.

خانم فرزانه نجم در طبقه سوم دانشکده هم سنگ صبور بیچه هاست و هم میزبان اساید، با اتاقی پر از گل‌دان. خانم نجم قدیمی‌ترین کارمند دانشکده است. احساس مسؤلیت او در تبادل دانشجویان و اساید، وقت و انضباط کاری‌اش خواسته و ناتواسته شبیه دکتر معتمدنژاد است. در فاصله‌ای کوتاه خانم نجم نشی در به گذشته به اولین روزی که دکتر معتمدنژاد را دیده است.

درس‌ت یادم هست، پانزدهم فروردین ۱۳۹۱ برای کار در دانشکده که آن وقت هانماش علوم ارتباطات اجتماعی بود خدمت دکتر معتمدنژاد که رئیس دانشکده بودند رسیدم. برخورد مهربانانه دکتر هنوز یادم هست. من پذیرفته شدم و تالان در همین دانشکده هستم. آغاز کارم در بخش امتحانات بود و به اصطلاح، لطف دکتر که شامل همه می‌شود، شامل من هم شد.

دکتر انسانی مسؤل در قبال جامعه و معتمد در قبال دانشجویانش هستند. ایشان می‌توانستند در بهترین دانشگاه‌های جهان تدریس کنند ولی ماندند و امروز همه داریم برای قدرانی از استاد در مراسم گرامیداشت حضور پیدا می‌کنیم. من هم مثل همه خوشحالم. ما همه از رفتارها و متانت ذاتی دکتر معتمدنژاد آموخته‌ایم و من خودم اگر در کارم احساس مسؤلیت می‌کنم، آن را از دکتر آموخته‌ام. احساس مسؤلیت دکتر از بارزترین جنبه‌های ایشان است که بر همه تأثیر می‌گذارد.

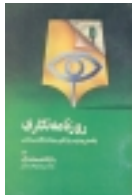
فرزانه نجم قدیمی‌ترین کارمند دانشکده مهربانی دکتر را مرور می‌کند

شماره ۲۱۸ دو شنبه ۷ دی ۱۳۹۳

مجله علمی معتمد نژاد

روزنامه نگاری

روزنامه نگاری با فصلی جدید در بازنگری روزنامه نگاری معاصر، مرکز نشر سپهر، چاپ چهارم، ۱۳۷۲، یک مقدمه و ۱۰ فصل است. در مقدمه این کتاب اهمیت روزنامه نگاری در جوامع معاصر و مزایای مسؤلیت‌های اجتماعی

روزنامه نگاران گفته شده است. فصل اول کتاب به شناخت اخبار که اولین مرحله کار روزنامه نگاری است اختصاص یافته و ضمن آن مفاهیم و تعریف‌های خبر، عناصر خبر، فرق خبر و تفسیر انواع خبر بیان شده است. از فصل دوم که به روش‌های نگارش اخبار اختصاص داده شده به مسائل مختلفی مانند: شروع خبر، لیدهایی که به عناصر خبر پاسخ می‌گوید، لیدهای یک موضوعی و چند موضوعی می‌پردازد. در ادامه این فصل دکتر معتمدزاد به چگونگی شرح خبر می‌پردازد. فصل سوم درباره سبک‌های خبرنویسی است. نگارش تیز و یا انواع تیز (خبری و تفسیری)، اجزای تیز و همچنین عوامل مؤثر در نگارش تیز اختصاص یافته است.

در فصل پنجم کتاب ضمن بحث درباره مرحله جست‌وجو و جمع‌آوری اخبار، پیش از هر چیز صفات خبر و خصائل خبرنگار، مانع خبری و همچنین سازمان خبری مطبوعات بررسی شده است و آنکه طرق جست‌وجوی اخبار با چند طرح نمونه ارائه گردیده است. در همین فصل به چگونگی پیش‌بینی و تعقیب و تکمیل اخبار، ابتکارهای خبری و مآخذیابی خبری نیز اشاره شده است. در فصل ششم اصول و قواعد مصاحبه، طرز اداره مصاحبه، انواع مصاحبه طرز تنظیم مصاحبه بیان گردیده است و در فصل هفتم اصول رپورتاژنویسی، طرز تهیه رپورتاژ، رپورتاژنویسان و انواع رپورتاژ تحقیقی به به علت اهمیت آن، یک بخش جداگانه اختصاص یافته است. (مراحل تهیه رپورتاژ تحقیقی، نگارش و تنظیم آن، انواع آنکت)

دکتر معتمدزاد در فصل هفتم درباره انتخاب اخبار و محدودیت اخبار، کنترل و ارزیابی آن، همچنین طرز کنترل و تصحیح اخبار، سنجش و ارزیابی اخبار، توضیحاتی داده است. در ادامه نیز از معیارها و ضوابط انتخاب اخبار یعنی معیارهای عینی و تخصصی (مادّی) و برخورد و تهیه تیزتر، انتخاب و تهیه عکس، چاپ و توزیع روزنامه و...

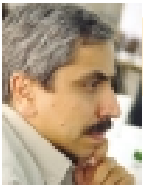
روانه و انتشار اخبار که آخرین مرحله کار و روزنامه نگار است به طور مفصل در فصل نهم کتاب بررسی گردیده است. مراحل صحیحه آراعی، علل اجتماعی تحول شکل روزنامه‌ها، و طایف بخش‌های مختلف روزنامه، درباره خوانندگی برگ‌های خبری، حروف گذاری و اندازه گیری انتخاب و تهیه تیزتر، انتخاب و تهیه عکس، چاپ و توزیع روزنامه و...

فصل مهم در واقع به بازنگری در روزنامه نگاری پرداخته است. در این قسمت ریشه‌یابی تاریخی نسبت به نگارش‌های جهانی روزنامه نگاری غربی از دوران باستان تا دوره معاصر و از مونتسکیو تا ماکس وبر انجام شده است.

در ادامه نیز به بازشناسی روزنامه نگاری تقلیدی غربی در شرق، بررسی انتقادی روزنامه نگاری غربی در شرایط جدید، سطوح و دست‌نهادت به مسائل روزنامه نگاری اعتراض‌گر آمریکایی و روزنامه نگاری استقلال‌جوی جهان سوم پرداخته شده است.

دو دلیل از میان دلایل

دکتر حسن نمک دوست

دلایلی فراوانی می‌توان برای بزرگداشت و قدردانی از دکتر کاظم معتمدزاد، استادی که همه‌مان ایشان را بسیار دوست داریم، برشمرد. از میان این دلایل، تنها به دو دلیل بسنده می‌کنم: سال‌های سال است که دکتر معتمدزاد بر آزادی مطبوعات اصرار می‌ورزند و بر همین اساس با ضرورت دریافت مجوز برای فعالیت‌های مطبوعاتی مخالفت می‌کنند. آنچنان که خود نوشته‌اند:

در کشور ما هم مانند بسیاری از کشورها برای انتشار یک نشریه تنها باید به ارسال اعلام‌نامه یا ثبت در یک دفتر، آن هم فقط به خاطر عدم نگرانی نام‌نشریه بسنده کرد. باید فقط انتشار نشریه به آگاهی برسد. دریافت مجوز ضرورت ندارد... دکتر این موضوع را بارها نوشته و بیان کرده‌اند، اما برای من به یادماندنی‌ترین تأکیدشان در این باره، سخنرانی شان در جمع نمایندگان مجلس پنجم شورای اسلامی در سال ۱۳۷۸ بود. طرح تغییر قانون مطبوعات، که در ماه‌های نخستین سال ۱۳۷۹ به تصویب رسید و هم‌اکنون قانون مطبوعات است، روزنامه نگاران را سخت‌نکران آینده حرفه‌شان کرده بود. در عین حال ما نگران سال‌دکتر نیز بودیم. سرگیجه، سخت، آزارشان می‌داد و به هنگام صحبت، ضعف به سرافشان می‌آمد. ایشان، در حالی که به هنگام حرکت به دکتر محبتیان راه‌نگی کرده بودند، به ساختمانی از مجموعه بهارستان آمدند. نتوانستند ایستاده سخن بگویند، بر صندلی نشستند و به آهستگی، چندان‌که گاه حضار سخنانشان را از پس بلندگوهایی نمی‌شنیدند. از جمله به تأکید گفتند جامعه ایران، شایسته برخورداری از آزادی مطبوعات است و مطبوعات نباید برای انتشار، مجوز دریافت کنند.

دلیل دوم، دکتر معتمدزاد بسیار بر رعایت حقوق حرفه‌ای روزنامه نگاران، یا به تعبیر خود ایشان، «استقلال حقوقی حرفه روزنامه نگاری» تأکید می‌کنند. باز نوشته‌اند:

برخلاف بسیاری از کشورهای دنیا، در روزنامه نگاری ایران استقلال حرفه‌ای وجود ندارد... متأسفانه ما از زمان مشروطیت که صاحب‌قانون مطبوعات شدیم، نتوانستیم در زمینه‌های تخصصی مربوط به روزنامه نگاری قانونی وضع کنیم. یعنی نتوانستیم از لحاظ حقوقی تعریف کنیم که روزنامه نگاری چیست، چه کسی روزنامه نگار است و روزنامه نگار در چه حقوقی است و داری چه مسؤلیت‌هایی این مسأله واقعاً حقوقی است و باید به آن نیز دازیم.

تأکید همیشگی دکتر معتمدزاد بر رعایت حقوق حرفه‌ای

عرض تعظیم به محضر استادی فرزانه

علیرضا پویا، مدیر مسئول فصلنامه پژوهش و سنجش

مدت‌ها بود که مطالعه آثار و شنیدن کلمات الهامی و اخلاقی دکتر کاظم معتمدزاد، نگارنده و همکاران فصلنامه پژوهش و سنجش، را مترسد بهره‌گیری از دیدگاه‌های استاد در این نشریه ساخته بود تا اینکه مقرر شد یکی از روزه‌نامه‌های سال ۱۳۸۰ نشریه درباره خبر در رسانه باشد یا اینچنان آنچه که برای ما مشخص نبود، میزان استقبال و پذیرش درخواست ما از سوی ایشان بود.

سرانجام پانزیر آن سال از ایشان درخواست گفتگو شد. از نظر ما مصاحبه با ایشان درباره خبر، جای می‌گردد و گفتگو با چند نفر را بر می‌گردد، چرا که استاد را از هر کسی در مباحث علمی این حوزه با صلاحیت‌تر می‌دانستیم. هنگامی که با ایشان طرح مسئله شد، اولاً با روی باز و محبت تمام پذیرفتند و ثانیاً از ما خواستند موافقت دیگران نیز در این گفتگو شرکت کنند. نکته دوم که حاکی از تواضع در حال توانایی و حسن دیگر دوستی استاد بود بسیار مهم جلوه کرد و وجود این روحیه نشان داد که ایشان خود و بحث و استادی را برای رشد و کمال علمی و عملی دیگران می‌خوانند و ای بسا خود را بسان شعی شعله‌ور ساخته‌اند تا دیگران از روشایی آن بهره‌بگیرند. این رفتار عالمانه علامت‌ه موجب شد که از آن زمان تاکنون به ایشان ادنی پیدا کردم که ریشه در عقل و دل دارد.

استاد در گفتگویی که به توصیه خوششان از مصاحبه با وی به میزگردی چند نفره تبدیل شد در اولین اظهار نظر خود که باب گفتگو را برای دیگران، یعنی شاگردان خودش گشود، از ارتباط و همراهی حوزه‌های علمی و اجتماعی با رسانه‌ها اظهار خوشحالی کردند و مشوق همکاران ما برای طی راه‌مسیر نشانده که این نیز ادامه همان تکریم علمی و اخلاقی بود. بعدها استاد اظهار به حق، بختی و همه‌جانبه‌نگری دیدگاه‌های ایشان که در نشریه چاپ شد و مورد بهره‌گیری همه ما و معاطبان نشریه واقع شده است، لازم نمی‌نماید زیرا به نظر می‌رسد از پس سال‌ها آموختن و آموختن این بعد از خستیم استاد نیاز به وصف نداشته باشد. اما آنچه گفتنی‌تر و مهیبر است باکی و خلوص گفتار و رفتار ایشان است که نیز هم‌جامعه علمی و دست‌اندرکاران اجرایی ماست برای رشد و کمال دافع خود و دیگران. آخرین کلام استاد در آن میزگرد پرلم، تأکید بر انجام تحقیق برای آینده نگری و بهبود اوضاع فعلی در امور رسانه بود. اکنون که مسئولان دانشگاهی، علمی و بخش‌های اجرایی کشور بر این مهم صحنه گذارده‌اند و چندسانی است که هفته پژوهش کشور هر ساله برگزار می‌شود وقت استاد در بیان آخرین توصیه خود در آن گفتگو را نشان می‌دهد.

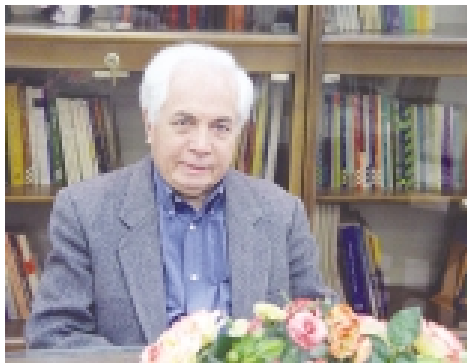
دیدگاه‌ها

اهمیت آینده نگری ارتباطی در ایران

... آینده نگری و سیاست گذاری و برنامه ریزی ارتباطی ملی، به صورت صحیح و موثر آنها، مستلزم آن است که در سازماندهی و مدیریت فعالیت های مختلف ارتباطات، مخصوصا در زمینه ارتباطات دور و ارتباطات رایانه ای، هماهنگی و همکاری برقرار باشد. در حالی که در این مورد، تحت تاثیر تشکیلات و شیوه های اجرایی ناموزن باقی مانده از گذشته، رویه ها و خط مشی های متفاوت، اجرا می شوند. به عنوان مثال، در زمینه ارتباطات کامپیوتری و انفورماتیک، به لحاظ کاربردها و نظارت ها، در سه سازمان جداگانه (سازمان مدیریت و برنامه ریزی و وزارت ارتباطات و فن آوری و شورای عالی اطلاع رسانی) تصمیم گیری و خدمات رسانی می شود. همچنین در زمینه استفاده از شبکه های اطلاع رسانی جهانی، سازمان های متمایز فعالیت می کنند. در صورتی که بر اساس اصول آینده نگری، با انجام پژوهش های تخصصی در مورد کاربردهای انفورماتیک، نلته مائیک و تدوین و تصویب مقررات خاص آنها پیش بینی و تصمیم گیری راجع به چگونگی استفاده مطلوب در این زمینه، امکان پذیر بود. بنابراین

انجام مطالعات و تحقیقات تخصصی برای ایجاد هماهنگی در سازماندهی فعالیت های ارتباطی نیز ضروری است. علاوه بر مسائل فوق، با توجه به شرایط بین المللی، به سبب روند سریع جهانی سازی ارتباطات که از مقتضیات خاص سرمایه داری برای یکپارچگی فعالیت های اقتصادی در سراسر کره زمین، سرچشمه گرفته است و در همین جهت، به ترویج سیاست ها و خط مشی های خاص مقررات زدایی و خصوصی سازی در اکثر کشورهای دنیا، منتهی شده است، باید به پژوهش های ارتباطی بین المللی، برای شناخت کامل آخرین تحولات ارتباطات جهانی و تاثیر احتمالی مثبت یا مثبت آنها در عملکردهای ارتباطی داخلی نیز توجه داشت و به این طریق، هدف های جمهوری اسلامی ایران در جهت منافع و مصالح ملی را مورد حساسیت قرار داد. در همین زمینه، اهمیت مطالعات و تحقیقات ویژه منطقه ای، در چارچوب همبستگی های کشورهای عضو کنفرانس اسلامی و کشورهای عضو سازمان اگو و نظایر آنها هم شایان توجه است ...

۳ مقاله ضرورت و اهمیت آینده نگری ارتباطی در ایران

مفسر ارتباطات همیشه استاد

درباره وظایف خبرگزاری ها

خبرگزاری ها در دنیا بیشتر به سمت عمومی شدن گرایش پیدا کرده اند و دیگر خبرگزاری ها در اختیار دولت ها نیستند. در این راستا باید خبرگزاری های عمومی به وسیله یک هیات مدیره منتخب نهاد های جامعه اداره شوند و با بی طرفی، استقلال خود را حفظ کنند.

خبرگزاری ها موسساتی هستند که برای تأمین اخبار مورد نیاز مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی ایجاد شده اند. بر این اساس در شرایط تاریخی خاصی، مطبوعات غرب تجاری شدند و جنبه خبری پیدا کرده، که با توجه به این امر مطبوعات برای تهیه خبرها و گزارش ها نیاز به تعداد بیشتر خبرنگار و هزینه های بسیاری داشتند، بنابراین برای تأمین خبرهای مورد نیاز مطبوعات افرادی پیشنهاد شدند که با توجه به این مساله بعدها اولین خبرگزاری ها در کشورهای غربی مانند فرانسه، انگلستان، آلمان تأسیس شدند. خبرگزاری ها را می توان از نظر جغرافیایی به چند دسته بین المللی، ملی و منطقه ای و از بعد تخصصی به خبرگزاری های عمومی، سیاسی، اقتصادی و ورزشی تقسیم کرد.

دیگر خبرگزاری ها در اختیار دولت ها نیستند
باید خبرگزاری های عمومی به وسیله یک هیات مدیره منتخب نهاد های جامعه اداره شوند و با بی طرفی استقلال خود را حفظ کنند

در همین شرایط به تدریج در دنیا خبرگزاری ها پدید آمدند و در کشورهای در حال توسعه دولت ها برای تأسیس خبرگزاری ها پیش قدم شدند، اما در کشورهای غربی بیشتر خبرگزاری ها جنبه خصوصی و تجاری داشتند.

در کشور ما طبیعا به دلیل نداشتن تجربه زیاد، خبرگزاری ها مدتی فرصت لازم دارند تا کارکردهایشان کامل شود و همچنین برای حرکت صحیح و مناسب در جامعه باید از تجربیات زمانی برای بهبود فعالیت هایشان استفاده کنند. در این میان خبرگزاری های موفق ترند که از کیفیت کاری بالاتر و حمایت مالی مناسب تری برخوردارند.

سازمان ملل تاکید دارد که فعالیت خبرگزاری ها بر مبنای خدمات عمومی باشد و دولت ها در امور آن ها مداخله نکنند که بر این اساس در افغانستان این سازمان با همکاری دولت موقت در نظر دارد خبرگزاری باختر را به یک خبرگزاری خدمات عمومی تبدیل کند.

گفت و گو با ایسا - ۱۳۸۳/۱۱

سلام استاد!

یونس شریخواه

ارتباطات به من آمده است اگر می خواهید چیزی را در ذهن ترمیم کنید، گستره بلافاصله آن را در نظر بگیرید؛ صندلی را در اتاق، اتاق را در خانه و خانه را در شهر.

سلام استاد... و بعد بارها و بارها در گلوم حبس کردم و نگفتمت ...

سلام استاد... "اگر این شرم بگذارد - برایمان آورد و خودتان در سایه ایستادید، می خواهم از شما بگویم - این بازی حضور سنگین خودتان - بیرون از کلاس، بیرون از کلاس های که دلمان تا یاد لحظه ای کلاستان واقع کنیم، بیرون از کلاس های که ارتباطات را برایمان معنی کردید، نه با تئوری و تکنولوژی که با رمزهای عشق و ایستادگی و عشق و روزی در به اهداف بزرگ.

عشق... کلاس من با شما به پایان رسیده اما شاکر دمی ام نه، یاد شما در جانم بی توتو کرده و این خاصیت خاطرات ریشه دارست، و چه کند ام من که خاطراتم از گلریزی زلال و بهت و در اعماق آب می خورد، از روضی پربلاطم مثل اقیانوس، از میراث مردی که دلواپس امواج است... صندلی را در اتاق، اتاق را در خانه و خانه را در شهر ... استاد... تجسم گستره بلافاصله شما برام دشوار است. گفتن از شما... بازیهای راههای بی ششامه پر تنده ها، شمرن دن ستاره ها، بازگرداندن دقیقه ها... سلام استاد... دوستان دارم مثل پدرم."

سایت اینترنتی همیشه استاد

سایت اینترنتی همیشه استاد در تکو داشت، پروفیسور کاظم معتمدنژاد راه اندازی شد. سایت اینترنتی همیشه استاد، درباره فلسفه راه اندازی خود اعلام کرده است: این سایت که توسط جمعی از دوستان اراد پرورد و معتمدنژاد راه اندازی شده، کوششی است به بهانه بزرگداشت استاد با هدف تجلیل از ایشان، معرفی آثار و ایجاد مرجع دسترسی به مطالب و نوشته های موجود اینترنتی.

در بخش تولید سایت، همچنین آمده است: تلاش خواهیم کرد مجموعه ای از گفت و گو ها، مقالات، گزارش و نوشته های پروفیسور معتمدنژاد در دسترس علاقه مندان قرار گیرد. سایت همیشه استاد دربردارنده بخش زندگی نامه، آثار، گفت و گو، مقالات، عکس و اخبار بزرگداشت طراحی شده است.

ویژه نامه بزرگداشت

دکتر معتمدنژاد

ویژه نامه بزرگداشت دکتر کاظم معتمدنژاد توسط روابط عمومی دانشگاه علامه طباطبائی منتشر شد. پیام دانا را به بزرگداشت و زندگی نامه و گفت و گو با دکتر معتمدنژاد، مطلبی از دکتر نجفعلی همیدی رئیس دانشگاه و مساعده های با دکتر های خانگی همیدی محسین آباد، نجیب بدیع، معتمدنژاد فراتی، یونس شکرخواه، رؤیا معتمدنژاد، حسن نیکموسست لهرانی، داود زرعیان محمکی پرمون نظارت و دیدگاه های دکتر معتمدنژاد در حوزه های جامعه اطلاعاتی، ارتباطات و توسعه، مطالعات اقتصادی، حقوق ارتباطات و مطبوعات، استقلال حرفه ای روزنامه نگاری و - در این ویژه نامه آمده است.

شماره ۲۱۸

دو شنبه ۱۳۸۳

روش تحقیق در محتوی مطبوعات

روش تحقیق در

محتوی مطبوعات با کتابی درباره تجزیه و تحلیل محتوی ارتباطات جمعی، دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، چاپ اول، ۱۳۵۶.

علوم ارتباطات به رشته تحریر در آمده است. روش تحقیق در محتوی مطبوعات شامل دو قسمت است. قسمت اول که شامل مقدمه و فصل یکم است به معرفی گرایش‌های تحقیق در ارتباطات جمعی و مبانی تحقیق در محتوی پیام‌های ارتباطی اختصاص یافته است و قسمت دوم کتاب یعنی فصل‌های دوم تا ششم، برای بررسی محتوی مطبوعات در نظر گرفته شده است. دکتر معتمدزاد در مقدمه راجع به گرایش‌های تحقیق در ارتباطات جمعی، دو مکتب معروف پژوهشی که بر اساس شناخت و مسائل ارتباطی و پیام‌های ارتباطی استوار می‌باشند را معرفی کرده و با توجه به مکتب پژوهشی پیام‌های ارتباطی، که مفاهیم ارتباطات جمعی را به زبانه‌های چندگانه و سبیل انتشار پیام‌ها، اداره کندگان و تهیه‌کنندگان پیام‌ها، محتوی پیام‌ها، مخاطبان پیام‌ها و آثار اجتماعی پیام‌ها، منطقه‌ای، مانند سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، شورای اروپا، اتحادیه اروپایی و گروه هشت کشور

فصل یکم کتاب شامل مبانی تحقیق در محتوی پیام‌های ارتباطی است و دارای چند بخش مهم می‌باشد. در بخش نخست، چگونگی پیدایش و پیشرفت تجزیه و تحلیل محتوی از روزگاران پیشین تا زمان معاصر مطرح شده است و ضمن آن ریشه‌های تجزیه و تحلیل محتوا و پیشروان آن، در زمینه‌های مختلف تحقیقات اجتماعی و ارتباطات جمعی، معرفی گردیده‌اند.

در بخش دوم کاربردهای تجزیه و تحلیل محتوی در علوم اجتماعی، علم سیاست، روان‌شناسی، نقد ادبی، جامعه‌شناسی و ارتباطات جمعی مورد بررسی قرار گرفته است. فصل دوم کتاب به شناخت روزنامه، که حاوی مهمترین اطلاعات زندگی اجتماعی است، توجه شده است. در بخش اول این فصل انواع نشریات دوره‌ای معرفی گردیده‌اند و بعد از یادآوری تفاوت‌های نشریات دوره‌ای و کتاب‌ها، نشریات دوره‌ای روزانه و غیر روزانه از هم تفکیک شده‌اند. در بخش دیگر، مشخصات مورد مطالعه واقع شده‌اند و در بخش دوم، شرایط اداره و انتشار روزنامه، در قالب پرونده شناسایی روزنامه بررسی گردیده است. فصل سوم کتاب به دنبال شناخت کلی روزنامه از طریق شناسنامه و پرونده شناسایی، به معرفی عناصر اساسی تشکیل دهنده روزنامه پرداخته است.

در فصل چهارم، نویسنده دست به طبقه‌بندی مطالب روزنامه از لحاظ نوع روزنامه نگاری و غیره زده است. فصل پنجم کتاب به اصول و قواعد تحقیق در محتوی مطبوعات اختصاص یافته است. در بخش یکم این فصل اصول انتخاب و طبقه‌بندی واحدهای مورد نظر در بررسی‌های مطبوعاتی و همچنین شرایط بررسی‌های مقایسه‌ای و تطبیقی مطرح شده‌اند و در بخش دوم، قواعد نمونه‌گیری روزنامه‌ها و انواع و روش‌های مختلف آن و طرز محاسبه و ارزیابی نمونه‌ها و معیارهای خاص آنها ارائه گردیده‌اند.

آخرین فصل کتاب، روش خاص بررسی محتوی روزنامه، بدون توجه به اصل متن و یاد نظر گرفتن عوامل خارجی مؤثر در آن مطرح شده است. بخش یکم این فصل عناصر اصلی ارزش‌گذاری مطالب روزنامه و فرمول سنسچ ارزش‌گذاری را شرح کرده است. در بخش دوم، نمونه‌هایی از سنسچ ارزش‌گذاری مطالب روزنامه‌ها ارائه گردیده‌اند تا در بررسی‌های مشابه، راهنمای محققان قرار گیرد.

دیدگاه‌ها

درباره چشم انداز جهانی جامعه اطلاعاتی

بزرگ صنعتی نیز به ارزیابی و تصمیم‌گیری در زمینه‌های مختلف کاربرد این گونه ارتباطات و اطلاعات و مسائل جامعه اطلاعاتی آینده، پرداخته‌اند. برای شناخت عوامل و شرایط زمینه‌ساز فعالیت‌ها و برنامه‌های جدید کشورها، سازمان‌ها و نهادهای مذکور، یادآوری چگونگی پیدایش و پیشرفت تکنولوژی شبکه اطلاعاتی اینترنت، در ایالات متحده، آمریکا، آسیا، اروپا و برنامه‌های مهم این کشور و سایر کشورهای بزرگ غربی درباره بزرگراه‌ها و زیرساخت‌های اطلاعاتی و جامعه اطلاعاتی طرف توجه آن‌ها، ضروری است....»

از مقاله چشم‌انداز جهانی جامعه اطلاعاتی

درباره تعریف جامع و مدرن از جامعه اطلاعاتی

باید به برابری هم توجه شود. بنابراین برخلاف تجربه‌های گذشته که برخی از جوامع مثل جوامع غربی پیشتر کوشش کردند، در جهت آزادی‌گرایی پیش برود و به برابری کمتر توجه کنند یا کشورهای سوسیالیستی که کوشش کردند با تکیه بر سیاست برابری و آزادی را از بین ببردند من حکم نمی‌کنم تجربه‌ها به جای برسد که تعادلی فراهم شود و آزادی و برابری با هم توأم گردد و جامعه‌ی اطلاعاتی آینده، جامعه‌ای مبتنی بر آزادی و برابری باشد....»

از گفت‌وگو با دکتر معتمدزاد

درباره نظام جامع مطبوعات

«بیخ‌چینه در تدوین نظام جامع مطبوعات وجود ضروری دارد، در این اساس استقلال حرفه‌ی روزنامه‌نگاری اجباب می‌کند قانون‌ویژه‌ای را به تصویب مجلس شورای اسلامی برسانیم و بدین‌وسیله روزنامه‌نگاری کیست و چه هویتی دارد، بنابر این برای آن‌ها کارت‌هایی از سوی کمیسیون ویژه‌ای صادر شود تا بتواند حقوق مادی و معنوی روزنامه‌نگاران را تضمین کند. ما نیاز به یک شورای مطبوعات داریم تا بر خلاف هیات نظارت که جای کنترل و نظارت در انتشار مطبوعات، برای حفظ آزادی مطبوعات، تحقق معیارها و اجرای اصول اخلاقی نظارت نکند و این شورا باید از استقلال ویژه‌ای برخوردار باشد تا مؤسسه خدمات عمومی را پدید آورد.... برای اجرای این قانون ما نیاز به یک پیمان جمعی از سوی تمامی مسوولان روزنامه‌نگاری و خود روزنامه‌نگاران داریم که این تجربه قبل از انقلاب شروع شده بود ولی به دلایلی نتوانست به تحقق پیوندد.... میان آزادی بیان و طور عام و آزادی بیان برای روزنامه‌نگاران به طور خاص تفاوت وجود دارد، چرا که آزادی بیان در حرفه روزنامه‌نگاری یک نوع آزادی در جهت خدمت عمومی است و روزنامه‌نگار باید با توجه به این موضوع به دنبال تأمین آزادی بیان و حق دسترسی به اطلاعات باشد....»

استاد ۸۳۲۲۴

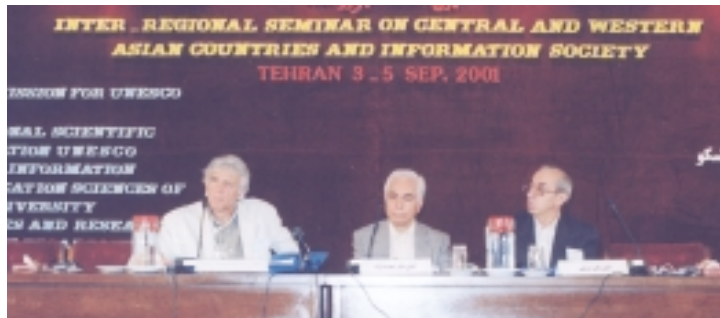
رسانه

کیهان فرهنگی با صفحات ویژه دکتر کاظم معتمدزاد

شماره ۲۱۹ کیهان فرهنگی با صفحات ویژه دکتر کاظم معتمدزاد منتشر شد. گفت‌وگو با پدر علوم ارتباطات دکتر کاظم معتمدزاد با حضور دکتر بدیعی، دکتر محسنیان‌راد، دکتر فراتی، دکتر آشنا، دکتر شکرخواه، سیدفرید قاسمی، دکتر نمک‌دوست نهرانی و دکتر میرعبادی؛ کتابشناسی دکتر کاظم معتمدزاد نوشته شهلا پروین زاد، ارتباطات جهانی و سیاست جهانی از حمید مولانا فریننده از الگوی توسعه لرنر اثر محمد مهدی فراتی از جمله مطالب این شماره کیهان فرهنگی است.

درباره ارتباطات الکترونی و حق آزادی بیان

محدودیت‌های آزادی بیان و آزادی اطلاعات را پیش
بینی کرده است، پرهیز می‌گردد...

زیرساخت‌های اطلاعاتی و ایجاد جامعه اطلاعاتی در
سطح ملی کشورها و همچنین در سطح جهانی تمام کره
زمین، بیش از پیش به ماه ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر
استناد می‌شود و از اشاره به ميثاق بين المللی حقوق
مدنی و سیاسی که بر خلاف اعلامیه یاد شده ،

باید خاطر نشان ساخت که با تصویب ميثاق
بين المللی حقوق مدنی و سیاسی، در مجمع عمومی ملل
متحد و پیش‌بینی مقررات مندرج در بند ۳ ماده ۱۹ و
همچنین مقررات ماده ۲۰ این ميثاق، سرانجام ضرورت
وجود محدودیت‌های آزادی بیان و آزادی اطلاعات در
کنار اصل کلی این آزادی‌ها، از سوی جامعه جهانی مورد
قبول قرار گرفت.

از مقاله ارتباطات الکترونی و حق آزادی بیان

درباره جهانی‌سازی

بنابراین، شاید بتوان گفت که با پذیرش
رسمی محتویات این دو ماده از سوی
دولت‌های عضو سازمان ملل متحد،
دوره برتری مفهوم کلاسیک
آمریکائی آزادی بیان و آزادی
مطبوعات و اطلاعات - که از
نخستین اصلاحیه قانون اساسی
ایالات متحده سرچشمه گرفته است
و در نخستین دهه‌های پس از جنگ
جهانی دوم، در سطح بین‌المللی هم
از طریق ماده ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق
بشر گسترش یافته است - به پایان رسیده است
و کوشش‌ها و اقدام‌های کشورهای در حال توسعه در
دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ برای نیل به جریان آزاد و متعادل
اطلاعات و تأمین برابری ارتباطات در سراسر دنیا و به
بیان روشن‌تر، استقرار، یک نظم نوین جهانی اطلاعات
و ارتباطات هم‌شناختگر این واقعیت بوده است.

اما با در نظر گرفتن تحولات تازه اقتصادی و سیاسی
جهانی در طول دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ و آغاز قرن بیست
و یکم، در جهت مقررات زدانی، خصوصی‌سازی و آزادسازی
تکنولوژی‌ها و فعالیت‌ها و خدمات اطلاعاتی و ارتباطی
در بسیاری از کشورهای دنیا و پیشرفت و گسترش روند
جهانی‌سازی اقتصادی و بازگشت سازمان‌های
تخصصی بین‌المللی ملل متحد در زمینه امور اطلاعات
و ارتباطات (یونسکو و اتحادیه بین‌المللی ارتباطات
دور) به سیاست‌ها و برنامه‌های حمایت از جریان جهانی
آزاد اطلاعات، در کنار مقررات زدانی، خصوصی‌سازی و
آزادسازی موسسات ارتباطات دور در تمام کشورهای
دنیا، باید در مورد این نتیجه‌گیری، بسیار محتاط
بود.

مخصوصاً که در همایش‌ها و اسناد و ابزارهای
بین‌المللی این سازمان‌ها و سخنرانی‌های رهبران سیاسی
و دولتمردان کشورهای بزرگ غربی در مورد اطلاعات
و ارتباطات و به ویژه در زمینه‌های کاربرد تکنولوژی‌های
نوین اطلاعاتی و ارتباطی و استفاده از بزرگ‌راه‌ها و

بیشتر جهانی‌سازی اقتصادی، که از آغاز رشد نظام سرمایه‌داری در قرن نوزدهم میلادی، طرف‌توجه آن بود در دهه‌های اخیر،
باید با توجه به تغییرات وسیع برای شیفته‌سازی مردم دنیا درباره دهکده جهانی آزادی مارشال مکان زمینه‌های مناسبی پیدا کرده بود، ایجاد
تکنولوژی‌های نوین اطلاعات و ارتباطات در اواخر دهه ۱۹۸۰ و در طول دهه ۱۹۹۰، از چانه‌های جدید انقلاب ارتباطات، عصر
اطلاعات، جامعه اطلاعاتی و نظایر آنها نیز برخوردار شد و به این طریق، سرمایه‌داری جهانی توانست از یک سو، به جای نوسازی
(Modernization) کشورهای جهان سوم که در دهه‌های ۱۹۵۰ تا ۱۹۷۰، از طرف کشورهای بزرگ صنعتی غربی مورد ترغیب و تشویق
قرار می‌گرفت، جهانی‌سازی (Globalization) تمام کشورها را که تقاضای مشارکت فراگیر و همه‌جانبه مردم دنیا را تقاضای کند و
چشم‌اندازی برابری جهانی در برابر آنها قرار می‌دهد، ترویج نماید و از سوی دیگر، با نام‌گذاری این دگرگونی‌ها با عنوان جامعه اطلاعاتی
یا جامعه اطلاعاتی جهانی و عنوان‌های مشابه آنها، واقعیت وجودی و سلسله جهانی خود را در پشت طاهر برجانبه این گونه‌ها
آزمایی و مصون ماندن از انتقادهای اعتراض‌های مخالفان پنهان نگه دارد...

از مقاله چالش‌ها و چشم‌اندازهای اطلاعاتی انتقادی در ارتباطات

وسائل ارتباط جمعی

وسائل ارتباط جمعی، ویرایش دوم، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۱.

این کتاب با مقدمه دکتر محمدنژاد درباره نقش وسائل ارتباط جمعی در جوامع معاصر آغاز می‌شود. در فصل یکم کتاب به وظایف اجتماعی و وظایف جنسی و آموزشی جمعی از قبیل روش مطالعه در وسائل ارتباطی و روش مطالعه در پیام‌های ارتباطی مطرح شده‌اند.

در فصل دوم برای شناخت ارتباطات و وسائل ارتباطی، چند بخش در نظر گرفته شده است. بخش یکم، از مفاهیم ارتباط، عناصر ارتباط و انواع ارتباط (ارتباط مستقیم و شخصی ارتباط غیرمستقیم و غیرشخصی و ارتباط جمعی) سخن به میان آمده است. در بخش دوم انواع وسائل ارتباطی و تکنیکی تحول آنها از زبان و بیان شفاهی و خط نوشته مستتر تا صنعت چاپ و رده‌هاست. سئوال نامگذاری مجموعه وسائل ارتباطی بوده‌ای، وسائل ارتباط اجتماعی، وسائل خبری و فنون ارتباط جمعی و مقایسه و بررسی آنان در بخش سوم عنوان شده است.

در فصل سوم «وسائل ارتباط جمعی» شرایط اجتماعی ارتباطات معاصر مورد مطالعه واقع شده. در این فصل، نخست از تعریف ارتباطات سنتی به ارتباطات جمعی و پیشرفت و گسترش ارتباطات امروزی و شرایط کیفی آنها سخن گفته شده و سپس خصوصیات جوامع نوپدید از کثرت مانند فراوانی جمعیت، گوناگونی شرایط حرفه‌ای، گروهی و روابط اجتماعی، افزایش وابستگی‌های گروهی و روابط جدید فرو و دولت و اهمیت افکار عمومی ارائه کرده است.

در فصل چهارم همگونی‌ها و ویژگی‌های وسائل ارتباط جمعی و به عبارتی دیگر مشخصات عمومی تمام وسائل ارتباطی نوین و مشخصات خاص هر کدام و همچنین رقابت و همزیستی آنها بررسی شده‌اند. همگونی‌های وسائل ارتباطی، نظیر سرعت انتشار، ملاءمت انتشار، وسعت جهانی حوزه انتشار و... در بخش یکم این فصل مورد بحث قرار گرفته‌اند. در بخش دوم ویژگی‌های و تفاوت‌های وسائل مختلف ارتباط جمعی با توجه به تفاوت‌های ساختار پیام‌ها و تفاوت شکل مادی پیام‌ها در شرایط دریافت آن در هر وسیله ارتباطی، از هم تفکیک کرده‌اند. رقابت و همزیستی وسائل ارتباطی نیز در بخش سوم این فصل عنوان شده است. مشخصات فن‌های وسائل ارتباط جمعی در فصل پنجم ارائه شده است. در این فصل تکنیک‌های خبری و وسائل ارتباطات دور از طریق امواج رادیویی و غیره بررسی شده‌اند. سپس تکنیک‌های چاپ از قبیل کروماتژی، گالوانساز، صفحه‌بندی و چاپ تریچ شده، مداری شناخت تکنیک‌های رادیو و تلویزیون، چگونگی امواج رادیویی، بخش برنامه‌های تلویزیونی و غیره مورد مطالعه واقع شده‌اند و در ادامه با توجه به اهمیت روزافزون تلویزیون در زندگی معاصر، تکنیک‌های نوین تلویزیونی مانند گره‌بده‌های صفحه بزرگ، بخش برنامه تلویزیونی از طریق ماهواره‌های ارتباطی و همچنین از طریق سیم و دستگاه‌های ضبط تصویر تلویزیونی معرفی شده است. چاپ جدید این کتاب اخیراً انتشار یافته.

سال‌های پر شکوفه

سید فرید قاسمی

سال نگار زندگی دکتر کاظم معتمدنژاد

۱۳۱۳ (۲۱ اردیبهشت): تولد در روستای مود از توابع بیرجند.

۱۳۲۰-۱۳۲۶: تحصیلات ابتدایی در دبستان شاهیپور روستای مود بیرجند.

۱۳۲۶-۱۳۲۹: تحصیلات دوره اول متوسطه در دبیرستان شاهیپور (شعبه دبیرستان شوکتیه بیرجند) روستای مود بیرجند.

۱۳۲۹-۱۳۳۱: تحصیلات سال اول و دوم دوره دوم متوسطه در دبیرستان شوکتیه بیرجند.

۱۳۳۱-۱۳۳۲: تحصیلات سال سوم دوره دوم متوسطه در دبیرستان مروی تهران.

۱۳۳۲: اخذ دیپلم متوسطه از دبیرستان مروی تهران.

۱۳۳۶: اخذ لیسانس رشته قضایی از دانشگاه حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی دانشگاه تهران.

۱۳۳۶-۱۳۴۰: عضو هیأت تحریریه و مدیر گروه اخبار و مقالات خارجی روزنامه کیهان.

۱۳۳۹: اخذ دکترای رشته قضایی از دانشگاه حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی دانشگاه تهران.

۱۳۴۰: اخذ بورسیه از روزنامه کیهان برای ادامه تحصیل.

۱۳۴۱: شرکت در سمینار آموزش روزنامه نگاری و تربیت روزنامه نگاران در مرکز تعلیمات عالی روزنامه نگاری دانشگاه استراسبورگ زیر نظر یونسکو.

۱۳۴۱: عضو انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی.

۱۳۴۲: شرکت در سمینار آموزش روزنامه نگاری و تربیت روزنامه نگاران در مرکز تعلیمات عالی روزنامه نگاری دانشگاه استراسبورگ زیر نظر یونسکو.

۱۳۴۲: اخذ دیپلم عالی تدریس روزنامه نگاری از مرکز تعلیمات عالی روزنامه نگاری دانشگاه استراسبورگ.

۱۳۴۳-۱۳۵۰: عضو مؤسس دوره عالی روزنامه نگاری، مؤسسه عالی مطبوعات و روابط عمومی (دانشگاه علوم ارتباطات اجتماعی).

۱۳۴۳: اخذ دکترای دولتی علوم سیاسی از دانشگاه حقوق و علوم اقتصادی از دانشگاه پاریس.

۱۳۴۳: اخذ دکترای تخصصی روزنامه نگاری از انستیتی مطبوعات و علوم خبری دانشگاه پاریس.

۱۳۴۴: شرکت در سمینار آموزش روزنامه نگاری و تربیت روزنامه نگاران در مرکز تعلیمات عالی روزنامه نگاری دانشگاه استراسبورگ زیر نظر یونسکو.

۱۳۴۴: ارائه مقاله «تربیت حرفه‌ای روزنامه نگاران و ایران» به زبان فرانسه به سمینار «شبهه‌های یادآوری و به آموزی روزنامه نگاری در جهان» مرکز تعلیمات عالی روزنامه نگاری دانشگاه استراسبورگ، چاپ شده در مجله روزنامه نگاری مرکز یاد شده، شماره ۲۲، ۱۹۶۵.

۱۳۴۴-۱۳۴۹: استادیار و دانشیار دانشگاه حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.

۱۳۴۶: ارائه «تحولات حقوق فضا» گزارش شرکت در دوره آموزشی «حقوق فضا و حقوق هوایی» در انستیتی عالی روابط بین المللی در پاریس، فوریه و مارس ۱۹۶۷. تهران: دانشگاه حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ۱۳۴۶، ۲۴ صفحه.

۱۳۴۶-۱۳۵۵: معاون امور آموزش دانشگاه علوم ارتباطات اجتماعی.

۱۳۴۶: عضو انجمن بین المللی حقوق فضا.

۱۳۴۶: شرکت در دوره آموزشی تخصصی حقوق فضا و حقوق هوایی با همکاری انجمن بین المللی حقوق فضا.

۱۳۴۶: ... وکیل پایه یک دادگستری.

۱۳۴۶: شرکت در دوره آموزش تخصصی حقوق فضا و حقوق هوایی با همکاری انجمن بین المللی حقوق فضا.

۱۳۴۶: ... وکیل پایه یک دادگستری.

۱۳۴۸: ارائه مقاله «آکهی‌های بازگانی و از خود بیگانگی انسانی» به «هفته تبلیغات» سمینار برگزار شده در سال ۱۳۴۸ با همکاری کانون‌های تبلیغات بازگانی و مؤسسات مطبوعاتی در دانشگاه علوم ارتباطات اجتماعی، چاپ شده در فصلنامه «رسانه» نشریه معارف مطبوعاتی و تبلیغاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سال اول، شماره ۲، تابستان ۱۳۴۹، صفحات ۷۵ تا ۷۷.

تمیز بزرگداشت

روزنامه‌نگار و محقق و ادیب

شماره ۲۱۸
دوم ششماهه دی ۱۳۴۳

۱۳۹۹-۱۳۵۹: دانشیار و استاد دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی.

۱۳۵۰: انتشار چاپ اول کتاب روزنامه نگاری با همکاری ابوالقاسم منصفی.

۱۳۵۶: ارائه مقاله «تأثیرات وسایل ارتباط جمعی در جامعه ایران» به زبان انگلیسی به دوره «مطالعات پیشرفته ارتباطی»، انجمن علمی ارتباطات شرق و غرب، دانشگاه هاولی، هونولولو، تابستان ۱۹۷۷.

۱۳۵۴-۱۳۵۷: عضو هیات مدیره مرکزی وزارت علوم و آموزش عالی.

۱۳۵۶: شرکت در سمینار بین المللی انجمن علمی ارتباطات شرق و غرب.

۱۳۵۴: عضو انجمن علمی بین المللی ارتباطات.

۱۳۵۶-۱۳۵۹: ریاست دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی.

۱۳۵۴: شرکت در سمینار بین المللی انجمن علمی ارتباطات شرق و غرب.

۱۳۵۷: شرکت در کنفرانس سالانه انجمن بین المللی ارتباطات در لندن.

۱۳۵۴: ارائه مقاله «فناوری شیوه ارتباط سنتی ایرانی در برابر وسایل ارتباط نوین»، به زبان انگلیسی به سمینار «وسایل ارتباطی سنتی، سنتی ارتباطات شرق و غرب، دانشگاه هاولی، هونولولو، تابستان ۱۹۷۵، چاپ شده در کتاب «ارتباطات و سرگرمی: یک بررسی فرهنگی تطبیقی»، نیویورک، انتشارات «هاسینگ هاوز»، ۱۹۷۹.

۱۳۵۷: شرکت در کنفرانس انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی در وروشو لهستان.

۱۳۵۴: انتشار کتاب تحقیق در محتوای برنامه های رادیو ایران یا همکاری سیدالدین الهی و مهدی محسنیان راد.

۱۳۵۷: ارائه مقاله «ارتباطات و غربی سازی: وسایل ارتباط جمعی و هویت فرهنگی در ایران»، به زبان فرانسه به کنفرانس جهانی دوسالانه «انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی»، وروشو، لهستان، سپتامبر ۱۹۷۸.

۱۳۵۵: انتشار چاپ اول کتاب وسایل ارتباط جمعی.

۱۳۵۷: عضو هیات مؤسس انجمن دفاع از آزادی مطبوعات.

۱۳۵۵: شرکت در سمینار بین المللی انجمن علمی ارتباطات شرق و غرب.

۱۳۵۸: ارائه مقاله «قدرت و ارتباطات جمعی در ایران»، به زبان فرانسه و ارائه شده به سمینار بین المللی «انجمن فرانسوی مطالعات جهان سوم، پاریس، فرانسه، بهار ۱۹۷۹، چاپ شده در سالنامه جهان سوم، شماره ۴، پاریس ۱۹۷۹.

۱۳۵۵: شرکت در کنفرانس انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی در شهر لس آنجلس.

۱۳۵۸: شرکت در کنفرانس بین المللی انجمن فرانسوی مطالعات جهان سوم در مورد ارتباطات بین المللی و توسعه ارتباطات در شهر پاریس فرانسه.

۱۳۵۵: شرکت در سمینار منطقه ای مرکز آسیایی اطلاعات و تحقیقات ارتباط جمعی سنگاپور درباره آموزش ارتباطات و ارتباطات و توسعه.

۱۳۵۹: شرکت در کنفرانس انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی در پاریس.

۱۳۵۵: ارائه مقاله «تصویر آمریکا در وسایل ارتباط جمعی ایران»، به زبان انگلیسی به سمینار «فرهنگ عامه» انجمن علمی ارتباطات شرق و غرب، دانشگاه هاولی، هونولولو، تابستان ۱۹۷۶.

۱۳۵۹: ارائه مقاله «ارتباطات سنتی و انقلاب اسلامی ایران»، به زبان فرانسه به کنفرانس جهانی دوسالانه «انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی»، پاریس، فرانسه، سپتامبر ۱۹۸۰.

۱۳۵۵: عضو هیات مؤسس بخش ارتباطات بین المللی انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی.

۱۳۵۹: عضو گروه علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی با پایه ۲۲ مرتبه استادی.

۱۳۵۶: انتشار چاپ اول کتاب روش تحقیق در محتوای مطبوعات.

۱۳۶۱-۱۳۶۷: استاد میهمان دانشگاههای پاریس (پانتئون، سوربن، آسان، رن ۱، رن ۲).

۱۳۵۶: شرکت در کنفرانس سالانه انجمن علمی بین المللی ارتباطات در واشنگتن.

۱۳۶۲: عضو انجمن فرانسوی علوم ارتباطات و

۱۳۵۶: شرکت در کنفرانس سالانه انجمن علمی بین المللی ارتباطات در واشنگتن.

اطلاعات.

۱۳۶۲: شرکت در بیست و دومین اجلاس کنفرانس عمومی یونسکو در پاریس، به عنوان مشاور ارتباطی هیات نمایندگی ایران و همکاری در میثاق و مذاکرات کمیسیون عمومی ارتباطات و اطلاعات.

۱۳۶۲: شرکت در چهارمین اجلاس شورای بین الدول برنامه بین المللی یونسکو برای توسعه ارتباطات در تاشکند به عنوان نماینده سازمان خبرگزاری های آسیا.

۱۳۶۲: ارائه «ارتباطات در خدمت بشره، گزارش شرکت در بیست و دومین اجلاس کنفرانس عمومی یونسکو در پاریس، اکتبر و نوامبر ۱۹۸۳، تهران، ۱۳۶۳، ۱۳۳ صفحه.

۱۳۶۲: مدیر پژوهش و راهنمای پایان نامه های دوره دکتری علوم ارتباطات در دانشگاه پاریس (دانشگاه دنیس دیدرو-ژولیو).

۱۳۶۲: ارائه «ارتباطات و توسعه: یونسکو و مسائل توسعه ارتباطات در جهان سوم». گزارش شرکت در چهارمین اجلاس شورای بین الدول برنامه یونسکو برای توسعه ارتباطات در تاشکند، اتحاد جماهیر شوروی سابق، سپتامبر ۱۹۸۳، تهران، مهرداد ۱۳۶۲، ۱۱۳ صفحه.

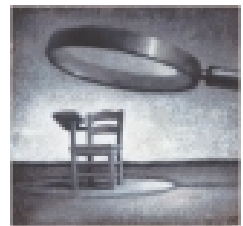
۱۳۶۳: شرکت در پنجمین اجلاس شورای بین الدول برنامه بین المللی یونسکو برای توسعه ارتباطات در پاریس به عنوان نماینده انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی.

۱۳۶۳: ارائه مقاله «تصویر انقلاب اسلامی ایران در وسایل ارتباط جمعی غربی»، به زبان فرانسه به کنفرانس جهانی دوسالانه «انجمن بین المللی تحقیق در ارتباطات جمعی»، پراگ چکسلواکی سپتامبر ۱۹۸۴، چاپ شده به زبان فارسی در شماره ۱ سال اول فصلنامه رسانه، نشریه معاونت مطبوعاتی و تبلیغاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بهار ۱۳۶۹، صفحات ۱ تا ۳۱.

روزنامه علمی معتقد و آزاد
شماره ۲۱۸
دو شنبه ۷ دی ۱۳۹۳

بک نگاه

- ۷ کتاب چاپی
- ۵ کتاب زیر چاپ
- ۱۲۲ اثر آماده انتشار
- ۳۷ جزوه درسی
- ۱۵ مقاله در سمینارهای بین المللی
- ۱۰ مقاله در سمینارهای داخلی
- ۶ گزارش از سمینارهای بین المللی
- ۲۲ گفت و گو با نشریه های معتبر داخلی و خارجی
- ۶ مقدمه بر کتاب های دیگران
- ۵ سؤالیست دانشگاهی
- حضور فعال در ۱۰ نشریه داخلی و خارجی
- عضویت در تحریریه ۳ نشریه
- سرپرستی و مشارکت در برگزاری ۷ سمینار

حقوق مطبوعات

حقوق مطبوعات، بررسی تطبیقی مبانی حقوق آزادی مطبوعات و مقررات تأسیس و انتشار آنها کاتخ معتمدنژاد، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، ۱۳۷۹. هدف این کتاب که نوعی گزارش تحلیلی حقوقی است، بررسی تعداد زیادی از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در مورد مطبوعات است که در نظر گرفتن پارچه‌بندی کلی مباحث، حقوق مطبوعات شامل مبانی آزادی مطبوعات، مقررات حقوقی تأسیس و اداره مطبوعات، مقررات حقوقی حاکم بر محتوا و انتشار مطبوعات و همچنین ویژگی‌های حقوقی جرایم مطبوعاتی و مقررات حقوقی رسیدگی و دادرسی این جرایم، تنظیم شده است. به طوری که می‌تواند علاوه بر کمک به مسئولان و تصمیم‌گیران برای تدوین و مقررات مطبوعاتی کشور، برای مدیون مطبوعات و روزنامه‌نگاران، برای شناخت بیشتر آزادی‌ها و مسؤولیت‌های

آنال سوخته باشد. «حقوق مطبوعات» از سه فصل تشکیل شده که هر فصل نیز شامل چندین بخش است. فصل اول، مقررات حقوقی تأسیس و اداره مطبوعات؛ اصل انتشار آزادانه و متنوع‌الرأی به کسب اجازه نام دارد دکتر معتمدنژاد در این قسمت مفاهیم و عناصر آزادی مطبوعات، چه به معنای خاص و چه به معنای عام را به چالش می‌گیرد و در ادامه به سیرتاریخی آزادی مطبوعات می‌پردازد و در نهایت نظام‌های حقوقی تأسیس و انتشار مطبوعات در دو نظام پیشگویی و تنبیهی مورد مطالعه قرار می‌دهد. بخش اول این فصل در واقع سیری است در قانونگذاری‌های مطبوعاتی کشورهای جهان - از این بررسی به شیوه‌ها و تجربه‌های کشورهای چون فرانسه، مراکش، تونس، الجزایر، موریتانی، ترکیه، هند، پاکستان، جمهوری کره، مصر و سایر کشورهای عربی اختصاص داده شده است. بخش دوم این فصل نگاه‌ها به مقررات و قوانین تأسیس مطبوعات در ایران است. این نگاه هم شامل قوانین مطبوعاتی قبل از انقلاب اسلامی می‌شود و هم قوانین مطبوعاتی بعد از انقلاب عنوان فصل دوم کتاب دکتر معتمدنژاد، «مقررات حقوقی حاکم بر محتوای مطبوعاتی» نام دارد که در آن به مسائلی چون استفاده‌های آزادی مطبوعات از زمان جنگ، حکومت نظامی و حالت فوق‌العاده، مطبوعات ویژه کودکان و نوجوانان و مقررات حاکم بر آن، نشریات خارجی و نشریاتی که حاوی آگهی‌های قضایی و قانونی هستند، می‌پردازد و در نهایت محدودیت‌های آزادی مطبوعات را در انگلستان، ایالات متحده آمریکا و فرانسه

ارزیابی می‌کند. بخش یکم فصل دوم مختص ممنوعیت سانسور در مطبوعات است. در این بخش انواع سانسور و تاریخچه آن و همچنین قوانین اساسی که تا کنون در ممنوعیت سانسور، چه در ایران و چه در کشورهای خارجی وجود دارد، تبیین و بررسی می‌شود. در بخش بعدی دکتر معتمدنژاد پیرامون ممنوعیت توقیف و تعطیل خودسرانه مطبوعات بحث می‌کند و همچنین مقررات و قوانین مربوط به توقیف مطبوعات را پیش از انقلاب اسلامی تشریح می‌کند. بخش سوم که ناگفته به شرایط قانونی محدودیت‌ها و جرایم مطبوعات، خود از سه قسمت تشکیل یافته است: ۱- شرایط محدودیت‌های آزادی مطبوعات در قوانین اساسی و میثاق بین‌المللی حقوقی مدنی و سیاسی، ۲- طبقه‌بندی جرایم مطبوعاتی (جرایم عادی و ویژه اهمیت جرم، انتشارات اطلاعات اخبار، بیان بعضی عقاید و...)، ۳- محدودیت‌ها و جرایم مطبوعاتی در قوانین ایران. فصل نهایی کتاب، «حقوق مطبوعات» درباره مشخصات حقوقی جرایم مطبوعاتی است که بخش اولش درباره نخستین عنصر تشکیل دهنده و مشخص‌کننده جرم مطبوعاتی که انتشار یا اعلام آن است گفت‌وگو می‌کند. بخش دوم بررسی وضع خاص قصد مجرمانه یا اراده تقصیر و دین و آسیب رساندن به دیگری است.

دکتر معتمدنژاد معنویت‌های قانونی را که شامل معنویت پارلمانی و قضایی و... است در ادامه سخنان خود می‌آورد و در بخش پایانی کتاب سلسله مراتب مسؤولیت مربوط به جرایم مطبوعاتی را ارزیابی و تبیین می‌کند.

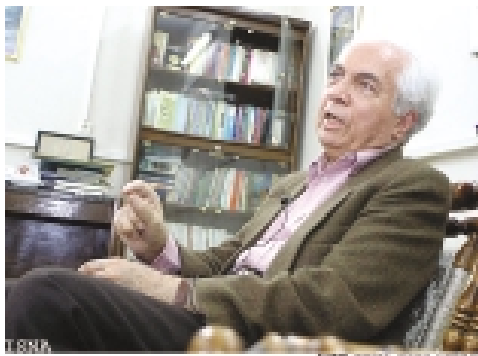
سال نگار زندگی دکتر کاظم معتمدنژاد

ویژه «یونسکو» برای مطالعه درباره مسائل ارتباطات، به سرپرستی شبنم مکرزاده، ترجمه ایرج یاد، تهران، انتشارات سروش، ۱۳۶۸، صفحات ۱۱ تا ۲۹.

۱۳۶۹: ارائه (توسعه ارتباطات و دموکراسی). گزارش شرکت در هفدهمین کنفرانس جهانی انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی، بلد، یوگسلاوی، اوت ۱۹۹۰، ۷۳ صفحه.

۱۳۶۹: انتشار «نگاهی به آموزش روزنامه‌نگاری در ایران» گفت‌وگو با لارستگار، فصلنامه رسانه، سال اول، شماره ۲، تابستان ۱۳۶۹، صفحات ۱۸ تا ۳۱.

۱۳۶۹: انتشار «روزنامه و روزنامه‌نگاری در ایران، دیروز، امروز، فردا»، با شرکت همکاران دانشگاهی و مطبوعاتی، فصلنامه رسانه، سال اول، شماره‌های ۲۱ و ۲۲، بهار، تابستان و پاییز ۱۳۶۹، صفحات ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵.

جهانی غرب، به زبان انگلیسی به کنفرانس جهانی دوسالانه انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی، بلد، یوگسلاوی سابق (جمهوری اسلوونی کنونی)، سپتامبر ۱۹۹۰.

۱۳۷۰: ارائه مقاله «مطبوعات ایران و جنگ خلیج فارس»، با همکاری دکتر نعیم بدیعی و دکتر مهدی محسنیان راد، ارائه شده به زبان انگلیسی به کنفرانس منطقه‌ای انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی، استانبول، ژوئیه ۱۹۹۱، چاپ شده در شماره پاییز ۱۹۹۱ مجله «توسعه رسانه‌ها» در انگلستان.

۱۳۷۰: ارائه «وسائل خبری و منازعه بین‌المللی»، تبلیغات و قلب اخبار در گزارشی جنگ خلیج فارس، گزارش شرکت در کنفرانس منطقه‌ای فوق‌العاده انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی، تهران، تابستان ۱۳۷۰، ۳۳ صفحه.

۱۳۷۰: شرکت در کنفرانس انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی در استانبول ترکیه.

۱۳۷۱: عضو هیأت مؤسس مرکز مطالعات فراملی ارتباطات و اطلاعات در کشورهای آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین، پاریس.

۱۳۷۱: شرکت در کنفرانس انجمن بین‌المللی تحقیق

۱۳۶۲: شرکت در کنفرانس انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی در پراگ چکسلواکی.

۱۳۶۲: عضو شورای دانشگاه علامه طباطبایی.

۱۳۶۲-۱۳۸۲: عضو شورای پژوهشی دانشگاه علامه طباطبایی.

۱۳۶۸: عضو مؤسس دوره فوق لیسانس علوم ارتباطات در دانشگاه علامه طباطبایی.

۱۳۶۹: شرکت در کنفرانس انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی در بلدیوگسلاوی.

۱۳۶۹: عضو شورای علمی فصلنامه رسانه.

۱۳۶۹: ارائه مقاله «ریشه‌های تاریخی سلطه ارتباطاتی

در ارتباطات جمعی و سائو پائولو برزیل.

۱۳۷۱. انتشار نظم نوین اطلاعات و ارتباطات و چالش‌های موجود: گفت‌وگو با سید محمد مهدی زاده، با شرکت دکتر نجم بدیعی، دکتر مهدی محسنیان واد ۱۸ تا ۲۵. سال سوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۷۱. صفحات ۱۱ تا ۱۹.

۱۳۷۱. انتشار تصاویر ماهواره‌ای، نیاز فرهنگی یا تأمین منافع سرمایه‌داری جهانی؟ گفت‌وگو: مجله هفتگی سینما، شماره ۲۳، آذرماه ۱۳۷۱. صفحات ۱۰ و ۱۱.

۱۳۷۱. ارائه مقاله «ارتباطات توسعه و توسعه ارتباطات» به سمینار کازیرود تحقیقات اجتماعی اقتصادی و ارتباطی در برنامه‌ریزی توسعه در ایران، برگزار شده در دی‌ماه ۱۳۷۱ از سوی معاونت پژوهشی دانشگاه علامه طباطبائی.

۱۳۷۱. ارائه مقاله «ریشه‌ها و شیوه‌های سلطه فرهنگی و ارتباطی جهانی» به کنفرانس «تأسیس فرهنگ، ماهیت و ایجاد» برگزار شده با همکاری دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی و معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دی‌ماه ۱۳۷۲.

۱۳۷۲. ارائه مقاله «نخستین جنگ جهانی ارتباطی در جریان بحران اخیر خلیج فارس» به میزگرد معاونت پژوهشی دانشگاه علامه طباطبائی برای بررسی جنگ خلیج فارس در سال ۱۳۷۲، چاپ شده در مجموعه «دیدگاه‌های بررسی جنگ خلیج فارس» به کوشش ابراهیم زارعی، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۳. صفحات ۱۰ تا ۱۵.

۱۳۷۲. عضو شورای علمی کنفرانس «تأسیس فرهنگ، ماهیت و ایجاد».

۱۳۷۲. شرکت در کنفرانس انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی در ستول کره جنوبی.

۱۳۷۲. انتشار «بررسی ریشه‌های تاریخی سلطه ارتباطی غرب در شرق» گفت‌وگو با دکتر مهدی محسنیان واد. فصلنامه رسانه، سال چهارم، شماره ۳، پاییز ۱۳۷۲. صفحات ۱۵ تا ۲۵.

۱۳۷۲. انتشار کتابی همه‌جانبه به کتابخوانی: میزگرد متخصصان و دانشگاهیان. مجله هفتگی سروش، سال شانزدهم، شماره ۲۲۰ (پروژه هفته کتاب)، آذرماه ۱۳۷۳. صفحات ۵۲ تا ۷۷.

مقاله‌ها

۱۳۷۲. انتشار «آموزش روزنامه نگاری دغدغه بی‌پایان: گفت‌وگو با فرید ادیب هاشمی با استادان روزنامه نگاری». فصلنامه رسانه، سال پنجم، شماره ۴، زمستان ۱۳۷۲. صفحات ۱۰ تا ۱۲.

۱۳۷۲. ارائه مقاله «پوشش خبری آسیای مرکزی در وسایل ارتباطی جمعی ایران: تجزیه و تحلیل محتوای ده روزنامه روزانه تهران» به زبان انگلیسی به کنفرانس جهانی دوسالانه «انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی». ستول، جمهوری کره، ژوئیه ۱۹۹۲.

۱۳۷۲. عضو شورای علمی فصلنامه علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی.

۱۳۷۲. انتشار «روابط بین الملل و عصر قدرت ارتباطات و اطلاعات» میزگرد دانشگاهیان و کارشناسان. فصلنامه نامه فرهنگ، سال پنجم، شماره ۳، شماره مسلسل ۱۹ (پروژه ارتباطات و روابط بین‌الملل) پاییز ۱۳۷۲. صفحات ۳۷ تا ۴۸.

۱۳۷۲. ارائه مقاله «ارتباطات جمعی و همکاری منطقه‌ای در آسیای مرکزی: چالش‌های هویت فرهنگی در برابر نوسازی غربی و جهانی‌سازی» با همکاری دکتر نجم بدیعی به زبان انگلیسی و ارائه شده به کنفرانس منطقه‌ای «انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی». پورتورودو، جمهوری اسلوانی، ژوئن ۱۹۹۵.

۱۳۷۲. انتشار چاپ چهارم کتاب روزنامه نگاری.

۱۳۷۲. شرکت در کنفرانس انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی در ایران جمهوری اسلوانی.

۱۳۷۲. انتخاب به عنوان استاد نمونه دانشگاه‌های کشور در سال تحصیلی ۷۲-۷۳ در دریافت لوح تقدیر از رئیس جمهوری وقت.

۱۳۷۲. انتشار «عوامل ضعف مجلات علمی در ایران: گفت‌وگو» با شرکت متخصصان و دانشگاهیان، فصلنامه رهیافت، شماره ۸، بهار ۱۳۷۲. صفحات ۹ تا ۱۴.

۱۳۷۲. انتشار «قانون مطبوعات، تغییر یا اصلاح؟ دیدگاه‌های روزنامه نگاران و حقوقدانان» گفت‌وگو با فرید ادیب هاشمی. فصلنامه رسانه، سال ششم، شماره ۲، تابستان ۱۳۷۲. صفحات ۱۱ تا ۱۷.

۱۳۷۲. ایراد سخنرانی تحت عنوان «وسایل ارتباط جمعی و قانون اساسی» در سمینار قانون اساسی، برگزار شده از سوی گروه حقوق دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی در آذرماه ۱۳۷۲. چاپ شده در روزنامه سلام، شماره‌های ۲۶ و ۲۸ آذر و ۳ و ۵ دی ۱۳۷۲. صفحات ۹ و ۱۰.

۱۳۷۲. پیشنهاددهنده تأسیس مرکز مطالعات و تحقیقات ارتباطات در آسیای مرکزی با همکاری یونسکو.

۱۳۷۲. عضو هیأت ممیزه دانشگاه علامه طباطبائی.

۱۳۷۵. ارائه مقاله «مسائل توسعه مطبوعات ایران در دوره پس از انقلاب اسلامی: چشم‌اندازهای پیشبرد مطبوعات مستقل و کثرت گرا». با همکاری دکتر نجم بدیعی به زبان انگلیسی و ارائه شده به کنفرانس جهانی دوسالانه «انجمن بین‌المللی تحقیق در ارتباطات جمعی» سیدنی، استرالیا، اوت ۱۹۹۶.

۱۳۷۵. انتشار «گفت‌وگو درباره مسائل مطبوعات ایران: مسئولیت روزنامه نگاران، مردم و دولت». ماهنامه پیام امروز، شماره ۱۲، خرداد و تیر ۱۳۷۵. صفحات ۶۶ تا ۶۶.

۱۳۷۵. عضو مؤسس دوره دکتری علوم ارتباطات در دانشگاه علامه طباطبائی.

۱۳۷۵. مسئول برگزاری نخستین همایش ارتباطات و توسعه در ایران.

۱۳۷۵. عضو مؤسس مرکز پژوهش‌های ارتباطات وابسته به دانشگاه علامه طباطبائی و وزارت پست و تلگراف و تلفن (در حال حاضر وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات).

۱۳۷۵. قدرتهای جدید جهانی‌سازی: همایش ملی مرکز در تهران از خدمات علمی و پژوهشی و دانشگاهی دکتر محمدزاد.

۱۳۷۶. انتشار «بدر علوم ارتباطات در ایران»، در پژوهشنامه تاریخ مطبوعات ایران، ش ۱، ۱۳۷۶.

۱۳۷۶. انتشار «مقام مقاله نویسی در روزنامه نگاری معاصر». مقاله نوشته شده به عنوان مقدمه کتاب مقاله نویسی در مطبوعات، تألیف حسین قندی، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۶. صفحات ۱ تا ۲۲.

۱۳۷۶. انتشار «پژوهش‌های ارتباطی، گامی به سوی توسعه، میزگردی با استادان و مسؤولان مرکز پژوهش‌های ارتباطات». ماهنامه پیام پست و مخابرات، سال اول، شماره ۳، اردیبهشت ۱۳۷۶. صفحات ۲۲ تا ۲۸.

۱۳۷۶. انتشار «میزگرد پژوهش و آینده‌نگاری در صدا و سیما». خلاصه گفت‌وگو با چند تن از اعضای هیأت علمی پژوهشگران ارتباطات، تهیه و تدوین احمد میرعابدینی، پیام مدیران نشریه پژوهشی، خبری و اطلاع‌رسانی معاونت برنامه ریزی و تحقیقات سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، شماره ۱، بهار ۱۳۷۶. صفحات ۱۱ تا ۱۴.

۱۳۷۶. انتشار میزگرد رسانه‌ها و هویت فرهنگی ملت‌ها. با شرکت دکتر محمد عبداللهی، تهیه و تدوین بهروز گرانیاپناه، کتاب سروش، رسانه‌ها و فرهنگ، مجموعه مقالات (۲)، تهران، انتشارات سروش، ۱۳۷۶. صفحات ۱۱۳ تا ۱۲۷.

۱۳۷۶. مسؤول برگزاری دومین همایش ارتباطات و

مقاله‌های تخصصی دکتر محمدزاد در زمینه‌های گوناگون حقوق و ارتباطات و روزنامه‌نگاری به زبان‌های فارسی، فرانسه و انگلیسی در نشریات علمی منتشر شده است. نام برخی از این نشریه‌ها در می‌آید:
O مجله تحقیقات روزنامه‌نگاری
O مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران
O مجله فرهنگ و زندگی
O مجله «روزنامه‌نگاری» استر اسبورگ-فرانسه
O سائاتام جهان سوم، پاریس-فرانسه
O فصلنامه رسانه
O فصلنامه پژوهشی دانشگاه امام صادق
O فصلنامه «توسعه رسانه‌ها» لندن-انگلستان
O فصلنامه مرکز مطالعات مدیریتانه شرقی و دنیای ترک ایران (سروش)، پاریس-فرانسه

روزنامه‌نگاری و ارتباطات
شماره ۲۱۸
دو شنبه ۷ دی ۱۳۸۲

اجلاس جهانی سران

اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی، مرکز پژوهش‌های ارتباطات، ۱۳۸۳.

این کتاب بیانگر چگونگی تهیه مقدمات تشکیل «اجلاس جهانی سران» درباره جامعه

اطلاعاتی، برگزاری نخستین گردهمایی تدارکاتی بین المللی (۱۹۹۸ تا ۲۰۰۳) است.

این کتاب دکتر کاظم معتمدنژاد شامل شش بخش است. پیش از آغاز بخش اول دکتر معتمدنژاد در مقدمه‌ای اهمیت و ضرورت مشارکت فعال ایران در اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی را توضیح می‌دهد. در بخش اول پیرامون چشم‌انداز جهانی جامعه اطلاعاتی صحبت می‌کند. در این بخش از اینترنت و رابطه‌اش با جامعه اطلاعاتی و سیاست‌ها و برنامه‌های ایالات متحده آمریکا و سایر کشورهای بزرگ غربی در مورد جامعه اطلاعاتی مورد پژوهش و کنکاشی قرار می‌گیرد (کشورهایی مانند ژاپن، فرانسه و...) در این بررسی‌ها نقش گروه کشورهای بزرگ صنعتی نیز در پیشبرد جامعه اطلاعاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد (انگولاند، پروکسل و منشور اکینادا) ادامه این بحث اقدام‌ها و برنامه‌های شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحده، راجع به کاربرد تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات در توسعه مطرح می‌شود و دکتر معتمدنژاد به تبیین هدف‌ها و نقش‌های گروه مطالعاتی ملل متحد درباره تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی می‌پردازد.

بخش دوم به چگونگی برگزاری اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی اختصاص دارد. در این قسمت نقش اتحادیه بین المللی ارتباطات دور در برگزاری اجلاس جهانی سران، اهمیت برگزاری اجلاس جهانی، مدیریت تدارک و تشکیل اجلاس جهانی، گردهمایی‌های مقدماتی و تدارکاتی اجلاس جهانی، موضوع‌های مورد بحث در اجلاس و... مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد. بخش سوم نیز در واقع نگاه است بر نخستین گردهمایی کمیته تدارک اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی که در این قسمت هدف‌ها و برنامه‌های کار اجلاس بررسی می‌شود و بحث‌هایی در مورد اصول راهنمای مباحث‌ها و زمینه‌ها و موضوع‌های مورد بحث و همچنین دیدگاه‌ها و کارکردها، صورت می‌گیرد.

در ادامه این بخش نقش برجسته برخی از سازمان‌های بین المللی و دولت‌ها در این گردهمایی کمیته تدارک اجلاس جهانی سران توضیح داده می‌شود.

در بخش چهارم پیشنهادهای یونسکو راجع به موضوع‌های مورد بحث در اجلاس جهانی، کارهای تدارکاتی یونسکو آورده شده است. در بخش بعدی دیدگاه‌های انتقادی سازمان‌های جامعه مدنی در مورد اجلاس جهانی سران آورده شده که به جامعه اطلاعاتی و جهانی سازی سرمایه داری و جامعه ارتباطی به جای جامعه اطلاعاتی می‌پردازد. بخش پایانی کتاب درباره نخستین پیش نویس‌های «اعلامیه اصول» و «برنامه‌های عمل» اجلاس جهانی سران است.

در این قسمت نخستین پیش نویس اعلامیه اصول و نخستین پیش نویس برنامه عمل اجلاس جهانی سران آورده و جنبه‌های مختلفی تبیین و توصیف شده است.

سال نگار زندگی دکتر کاظم معتمدنژاد

مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، ۱۳۷۷، جلد دوم، صفحات ۹۲۴ تا ۹۲۸.

۱۳۷۷: انتشار «قانون مطبوعات، زمان اصلاح فرا رسیده است؛ بحثی درباره جرائم مطبوعاتی و اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاران»، ماهنامه پیام امروز، شماره ۲۵، مردادماه، ۱۳۷۷، صفحات ۷۲ تا ۷۷.

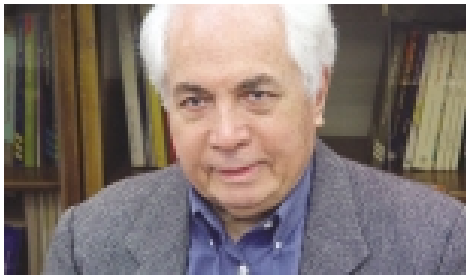
۱۳۷۷: انتشار «انقلاب ارتباطات و واقعیت‌های دهکده جهانی در قرن بیست و یکم؛ گفت‌وگو و فصلنامه انگلیسی زبان «ایران اینترناشنال» (تهران)، سال اول، شماره اول، ژوئن ۱۹۹۸، صفحات ۱۸ و ۱۹.

۱۳۷۷: ارائه مقاله «بررسی شرایط پیشرفت نشریات مستقل و کثرت‌گرا در ایران»، به «دومین سمینار بررسی مسائل مطبوعات ایران» برگزار شده از سوی مرکز مطالعات

توسعه در ایران با عنوان «جایگاه ارتباطات در برنامه‌های توسعه ایران».

۱۳۷۷: ارائه «یونسکو و مسائل حقوق بین المللی ارتباطات الکترونی» گزارش شرکت در کنفرانس بین المللی یونسکو درباره اخلاق اطلاعات، مونت کارلو، موناکو - فرانسه، اکتبر ۱۹۹۸، تهران: بهار ۱۳۷۸، ۸۸ صفحه.

۱۳۷۷: ارائه مقاله «کشورهای عضو «اگر» و حمایت زندگی خصوصی افراد در برابر تکنولوژی‌های ارتباطی نوین»، با همکاری دکتر رویا معتمدنژاد به زبان فرانسه و ارائه شده به «کنگره بین المللی اخلاق اطلاعات: چالش‌های حقوقی، اخلاقی و اجتماعی فضای سبیرتیک» مونت کارلو، موناکو، فرانسه، اکتبر ۱۹۹۸.

پروفسور کاظم معتمدنژاد

و تحقیقات رسانه‌ها، معاونت مطبوعاتی و تبلیغاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، خردادماه، ۱۳۷۷، چاپ شده در «مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل مطبوعات ایران»، تهران، انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، ۱۳۷۷، جلد یکم، صفحات ۱۵ تا ۶۵.

۱۳۷۷: ارائه مقاله «مبانی حقوقی تبلیغات بازرگانی» به «نخستین همایش صنعت تبلیغات ایران»، برگزار شده با همکاری انجمن صنعت تبلیغات ایران و اداره کل تبلیغات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در اسفندماه ۱۳۷۷ در تهران.

۱۳۷۷: شرکت در دومین کنگره بین المللی یونسکو راجع به اخلاق اطلاعات و چالش‌های حقوقی، اخلاقی

۱۳۷۷: انتشار «هربرت شیلر، پیشگام مطالعات انتقادی ارتباطات در آمریکا»، مقاله نوشته شده به عنوان مقدمه متن فارسی کتاب ارتباطات جمعی و امپراتوری آمریکا، تألیف پروفسور هربرت شیلر، ترجمه احمد میرعابدینی، تهران: انتشارات سروش، ۱۳۷۷، صفحات ۱۳ تا ۶۴.

۱۳۷۷: ارائه مقاله «مبانی اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری، یک طرح پیشنهادی»، به «دومین سمینار بررسی مسائل مطبوعات ایران»، برگزار شده از سوی مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، معاونت مطبوعاتی و تبلیغاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، خردادماه، ۱۳۷۷، چاپ شده در «مجموعه مقالات دومین سمینار بررسی مسائل مطبوعات ایران»، تهران، انتشارات مرکز

کتاب‌های زیر چاپ

○ فرهنگ علوم ارتباطات با همکاری دکتر نیم بدیعی، شامل ده هزار واژه تخصصی به زبان‌های انگلیسی، فرانسه و فارسی. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.

○ بازنگری در روزنامه‌نگاری معاصر. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.

○ وسائل ارتباط جمعی (جلد دوم). تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.

○ تکنولوژی‌های نوین ارتباطی از فلگراف و تلفن تا ماهواره و اینترنت. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.

○ کتابشناسی ارتباطات در کشورهای در حال توسعه به زبان‌های انگلیسی و فرانسه (۲ جلد) تیپوبوک، نشر بین الملل.

و اجتماعی فضای سیرنیتیک در مونت کارلو (موناکو-فرانسه).

۱۳۷۷: دبیر علمی دومین سمینار بررسی مسائل مطبوعات ایران.

۱۳۷۸: انتشار «بررسی درباره جرائم مطبوعاتی» بزرگ‌ترین حقوقدانان. فصلنامه پژوهش‌های حقوقی، سال اول، شماره یکم، پاییز ۱۳۷۸.

۱۳۷۸: عضو هیأت انضامی دانشگاه‌های منطقه مرکزی کشور به پیشنهاد وزیر علوم و آموزش عالی و با حکم رئیس جمهوری.

۱۳۷۸: انتشار «همکاری ایران و یونسکو برای پیشبرد مطبوعات مستقل و کثرت گرا» گفت‌وگو، فصلنامه انگلیسی زبان «ایران اینترناشنال» سال دوم، شماره ۲ (شماره ۶ مسلسل)، اکتبر ۱۹۹۹، صفحات ۹۸ تا ۱۰۱ و ۱۱۱.

۱۳۷۸: عضو شورای علمی فصلنامه حقوق و سیاست: نشریه پژوهشی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی.

۱۳۷۹: مشاور حقوقی اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور.

۱۳۷۹: شرکت در سومین کنفرانس بین‌المللی یونسکو راجع به اخلاق اطلاعات و چالش‌های حقوقی، اخلاقی و اجتماعی فضای سیرنیتیک در پاریس.

۱۳۷۹: انتشار چاپ سوم کتاب وسایل ارتباط جمعی.

۱۳۷۹: انتشار چاپ اول کتاب حقوق مطبوعات: بررسی تطبیقی میان حقوق آزادی مطبوعات و اداره و انتشار آنها. ارائه مقاله «حق آزادی دسترسی به اطلاعات و برنامه‌های یونسکو برای حمایت بین‌المللی آن» به نخستین سمینار میان منطقه با کشورهای آسیای مرکزی - غرب و جامعه اطلاعاتی تهران: کمیسیون ملی یونسکو ۱۳۸۰.

۱۳۸۰: شرکت در سی و یکمین اجلاس کنفرانس عمومی یونسکو به عنوان مشاور هیأت نمایندگی ایران.

۱۳۸۰: دبیر علمی نخستین سمینار میان منطقه‌ای کشورهای آسیای مرکزی، غربی و جامعه اطلاعاتی.

۱۳۸۱: دبیر علمی همایش ایران و جامعه اطلاعاتی در سال ۱۴۰۰.

۱۳۸۱: انتشار «توسعه یافتگی مطبوعاتی در عصر تمدن اطلاعاتی» مقدمه کتاب قدرت، جامعه مدنی و مطبوعات، تألیف دکتر هادی خانیکی، تهران، طرح نو، ۱۳۸۱.

۱۳۸۱: انتشار «جایگاه ارتباطات سنتی در مطالعات ارتباطی معاصر» مقدمه کتاب درآمدی بر ارتباطات سنتی

در ایران، تألیف دکتر محمد مهدی قربانی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، ۱۳۸۱.

۱۳۸۱: انتشار چاپ دوم کتاب حقوق مطبوعات: بررسی تطبیقی میان حقوق آزادی مطبوعات و اداره و انتشار آنها.

۱۳۸۱: تقدیرانی در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران در هفته پژوهش با مشارکت شورای اطلاع‌رسانی، ایران، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۱۳۸۲: انتشار کتاب جامعه اطلاعاتی: مبانی نظری و چشم‌اندازهای جهانی.

۱۳۸۲: تقدیرانی در روز خیر نگار در نالار رودگی با مشارکت انجمن صنفی روزنامه‌نگاران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۱۳۸۲: تقدیرانی بزرگ‌تریها از دکتر معتمدزاد در بیرجند.

۱۳۸۲: انتشار «کتاب‌های علوم ارتباطات در ایران، گفت‌وگو با سید فرید قاسمی» کتاب هفته، ش ۱۶۵، شنبه ۱۱ بهمن ۱۳۸۲، صفحات ۱۰-۱۲.

۱۳۸۲: انتشار چاپ سوم کتاب وسایل ارتباط جمعی.

۱۳۸۳: انتشار کتاب جامعه اطلاعاتی: اندیشه‌های انتقادی، دیدگاه‌های انتقادی و چشم‌انداز جهانی.

۱۳۸۳: عضویت هیأت انضامی دانشگاه علامه طباطبائی.

۱۳۸۳: برگزاری مراسم نکوداشت همزمان با بازگشایی دانشکده علوم ارتباطات در تهران.

کتاب‌های آماده چاپ

- ارتباطات و جهان نظام نوین
- زمینه‌های تاریخی سلطه ارتباطی غرب
- مبانی حقوق ارتباطات
- حقوق حرفه‌ای روزنامه‌نگاران
- حقوق تبلیغات بازرگانی
- مسائل حقوقی بین‌المللی ماهواره‌های تلویزیونی
- حقوق بین‌المللی ارتباطات الکترونی
- ارتباطات بین‌المللی
- ارتباطات و توسعه ارتباطات توسعه و توسعه ارتباطات
- مطالعات انتقادی در ارتباطات
- روزنامه‌نگاری و تجدیدخواهی در ایران
- تحول مطبوعات در کشورهای آسیای مرکزی

چرودشناسی

جزوه‌های بررسی دانشکده حقوق ۳۹-۱۳۳۴

۱. حقوق اساسی و نهادهای سیاسی
۲. جامعه‌شناسی سیاسی
۳. جامعه‌شناسی سیاسی کشورهای در حال توسعه
۴. نظریه‌های جغرافیای سیاسی
۵. مسائل بین‌المللی مهم معاصر
۶. سازمان‌های سیاسی کشورهای بزرگ
۷. مطبوعات، تبلیغات و انکار عمومی
۸. مسائل ارتباط جمعی در جهان
۹. مطبوعات و روابط بین‌المللی
۱۰. قوه مجریه در کشورهای غربی (ترجمه)

جزوه‌های بررسی دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی ۵۹-۱۳۳۶

۱. اصول روزنامه‌نگاری
۲. شیوه‌های خبرنگاری
۳. شیوه‌های مصاحبه خبری
۴. گزارش‌های خبری (پورتال)
۵. گزارش‌های تحقیقی (آگنت)
۶. صفحه‌آرایی و صفحه‌بندی
۷. وسایل ارتباطی و خبری
۸. وسایل ارتباط جمعی (جدید)
۹. روش بررسی مطبوعات
۱۰. نظریه‌های ارتباط جمعی: از منگ‌لوهان تا ادگار مورن
۱۱. مبانی حقوقی آزادی مطبوعات
۱۲. حقوق ارتباط جمعی

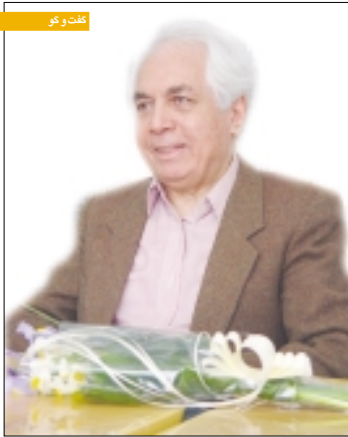
جزوه‌های بررسی گروه ارتباطات جمعی..... ۱۳۶۲

۱. ارتباطات بین‌المللی
۲. ارتباطات و توسعه
۳. بازنگرایی در روزنامه‌نگاری معاصر
۴. روزنامه‌نگاری توسعه
۵. مطالب انتقادی در ارتباطات
۶. جهان سوم در برابر سلطه ارتباطی جهانی
۷. مبانی حقوق بین‌المللی ارتباطات

جزوه‌های بررسی دانشکده‌های فرانسه

۱. حقوق وسایل ارتباط جمعی
۲. حقوق ارتباطات
۳. نظریه‌های توسعه‌گرای ارتباطات
۴. دیدگاه‌های انتقادی ارتباطات و توسعه
۵. ارتباطات سنتی و جنبش‌های انقلابی در ایران، از انقلاب مشروطیت تا انقلاب اسلامی
۶. ارتباطات در کشورهای در حال توسعه
۷. مبانی حقوق آزادی مطبوعاتی در ایران از مشروطیت تا انقلاب اسلامی
۸. کشورهای خاور میانه و اصول حقوق اساسی غربی

- نظریه‌های ارتباطات
- ریشه‌های تاریخی سلطه ارتباطی جهانی (به زبان انگلیسی)
- تحول ارتباطات در ایران (به زبان فرانسه)
- کتابشناسی ارتباطات در ایران (به زبان‌های انگلیسی و فرانسه)
- ارتباطات و سلطه فرهنگی (ترجمه از انگلیسی)
- کلیات حقوق اساسی
- قوه مجریه در کشورهای غربی (ترجمه از فرانسه)
- مجموعه مقالات (مقالات ارائه شده به سمینارها)
- مجموعه گزارش‌ها «گزارش‌های سمینارها و کنفرانس‌های خارجی»

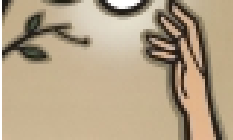
کتاب و گو

نام دکتر کاظم مصمصزاد، بر صدر و در سطر نخست تاریخ آموزش علوم ارتباطات اجتماعی است.

مصمصزاد حقوق خواند و با دانش حقوقی پا به حوزه روزنامه‌نگاری نهاد اما بسیار زود دریافت که مطبوعات ایران نیازمند فرهنگ سازی و تسلی پروپیگاند است و هرگز نوعی در این عرصه مستقیم آموزش و پرورش است پس راه فراتر را در پیش گرفت و با دکترها به مین برآمعت کرد پس از بازگشت پدیدرنگ کلاس‌های آموزشی روزنامه‌نگاری را با همکاری مؤسسه کیهان بنیان نهاد که موفقیت این کلاس‌های کوتاه‌مدت موجب شد که مؤسسه عالی مطبوعات و روابط عمومی پدید آید.

مؤسسه‌ای که پس از تغییر نام به دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی آغاز کارش فصل دیگری در تاریخ روزنامه‌نگاری ایران گشود. این نهاد پس از حدود چهار دهه با افت و خیز اما با پایداری دکتر مصمصزاد و شاگردانش به درخت تناوری با عنوان دانشکده علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی بدل شده که زین پس از سال آینده لمرش را به کام شیشه‌نگار و دانش پژوهان، دانشمندان و دانشجویان، دانش‌پژوران و کارآموزان خواهد ریخت.

آشنایان با علوم ارتباطات و آموزش روزنامه‌نگاری نیک می‌دانند که گفت‌وگو با دکتر مصمصزاد، گفت‌وگو با یک فرد نیست، گفت‌وگو با پدیدآنگار، سیاستگذار، برنامه‌ریز و هدایتگر پایدار یک نهاد است. توصیف محدود نیم قرن استقامت و پایداری او در طرف کتاب هفته قابل ارائه نیست و نمی‌شود ۵۰ سال را در طرف «دقیقه و دقا» استخوان مرور کرد از این رو تا نگوییم شدم که سلسله کتاب در رشته ارتباطات و کنایه‌های دکتر مصمصزاد را محور این گفت‌وگو قرار دهیم چرا که «حبه کلمه هفته برای ورود به این جهان ۵۰ساله «این است و جز این نیست»»

روزنامه‌نگاری و علم مصمصزاد
شماره ۲۱۸
دوره ششم بهمن ۱۳۸۲
مؤسسه فرهنگی و هنری

کتاب‌های علوم ارتباطات در ایران

سیدفیرید قاسمی

در این خصوص چیست؟

شما خوردان پیشگام مطالعات و تحقیقات ارتباطات پویزه روزنامه‌نگاری هستید و خوشبختانه در سال‌های اخیر مشوق همه بودیداید و آثار شما در کلاس‌ها و مسابقات‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. حدود ۳۰ سال قبل در فرانسه یک دوره تاریخ مطبوعات در شش جلد منتشر شده بود و همیشه آرزوی من بود که ما هم روزی توابعیم چنین کاری انجام دهیم، خوشبختانه در جلد دوم تاریخ‌نگاری که شما عنوان سرگذشت مطبوعات ایران منتشر کردید و جمله‌های عالی در آن حال شنیدند، نشان داد که ما تنها نمی‌توانیم عقب‌مانده‌گی‌ها را جبران کنیم بلکه می‌توانیم از کشورهای مشابه پیش‌رویم و مانند کشورهای پیشرفته در این زمینه کام برداریم. این کار شما کاری وسیع و عمیق است که هم مانی نظری و هم جنبه‌های تاریخی مختلف را در بر دارد. اگر این کارها تادم و گسترش یابند، نگارنی‌های ما مبرقع می‌شوند. البته افراد دیگری هم در این زمینه کار می‌کنند. از جمله دکتر مهدی حسینیان را دکلمی در تاریخ ارتباطات ایران از دوران باستان تاکنون تهیه کرده است که بروی چاپ می‌شود به طور کلی خلاصه‌نویس‌ها شده‌اند و نامی است. باید آن را با یک تکمیل دوره کارشناسی ارشد و دکتری به برگردان این جلا کتاب‌های زبانی که چند ماهی کریم در مباحث فوسمی بیشتر به ایران و سایر کشورهای در حال توسعه و کشورهای اسلامی و شرقی برداریم و اگرچه از منابع غریب استفاده کردیم اما همیشه به آنها نگاه انتقادی داشتیم و دچار شیطنت نشدیم. این خلاصه‌نامه داشت سال گذشته ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۴ تلفظ در کشور داشتیم که ۱۳۶۸ (۷۷ درصد) تا ۱۳۷۹ (۱۳۶۳ درصد) ترجمه بوده است.

وقتی کارنامه ارتباطات را در این زمینه بررسی می‌کنیم می‌بینیم بزرگان این رشته به علت اینکه گرفتار آسند تدریس هستند، کمتر به تألیف و ترجمه اشتغال دارند.

یکی از موضوع‌های اساسی است تا زمانی که اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها جزو رتبه‌های شان از نظر مادی مشکل داشته باشند، هیچ چاره‌ای ندارند جز اینکه با تدریس زیاد، کسب‌وکار زندگی خود را جبران کنند. استنادی که پس از ۲۰ سال درس خواندن وارد کار دانشگاه می‌شود برای تأمین زندگی حیوانات از حیوانات زندگی کار هفتگی ۲۰ تا ۳۰ ساعت تدریس کنند. تا وقتی نیازهای مادی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها برآورده نشود، این مشکل باقی خواهد بود، این مخاط ما بزرگان باید که بررسی‌ها داشته‌اند تا حداقل برای تأمین نیازهای انسانان در نظر بگیرند. البته به نسبت آن باید حقوق همه خدمتگزاران جامعه افزایش یابد. کشور هم سؤالات مشخصی به لحاظ اقتصادی باید چاره‌ای بیابد. کشور هم امکانات لازم را دارد و اگر مدیریت صحیح باشد، می‌تواند کشور هم مشکلات اقتصادی را گسترش دهد، یا یکبار مقله کرده علم تعالی‌ها را از بین برد.

بعضی کشورها از جمله ما زندگی علمی خود موقر قوی‌اند اما که دارند حداقل ۱۰۰۰۰ دلار برای اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در ابتدای کار در نظر گرفته‌اند. اگر در کشور ما هم این حداقل در نظر گرفته شود این مشکل از بین خواهد رفت. اما تا وقتی این وضعیت هست نمی‌توان انتظار بیشتری داشتند، این وضعیت که اشاره شد، استاندارد است و دانشجویان تراحت می‌کنند چون می‌بند که یک عضو هیأت علمی سال‌های منتهای یک گروه را تدریس می‌کنند و حتی بسیاری از مدرسان از گروه‌های دیگران استفاده می‌کنند چون فرصت تهیه گروه را ندارند. بنابراین باید شرایط فراهم شود تا استادان دانشگاه یا خیال راحت و زندگی آرام چند ساعت در هفته تدریس کنند و بقیه وقت خود را به تحقیق و تألیف بپردازند. بخصوص اینکه در حال حاضر، محاسبات گرفته‌اند که امکانی که اینترنت فراهم کرده است می‌توان به راسخ در ایران تحقیق کرد. در سال که ما در گذشته مجبور بودیم برای جمع آوری مقالات تخصصی به سفر برویم و در کتابخانه‌های مختلف کشورهای جهان جست‌وجو کنیم، اما الان با امکانی که فراهم شده، تحقق در هر لحظه‌ای و در هر جا امکانپذیر است و اگر از لحاظ مادی امکان دارد استادان تأمین شوند، بسیاری از ناسامی‌ها مبرقع می‌شود.

جناب دکتر، وقتی برای دوره کارشناسی، سرفصل‌های شورای گسترش دانشگاهی و شورای انقلاب فرهنگی را با بنیادی درسی خود مقایسه می‌کنیم، می‌بینیم، حدود ۹۰ عنوان کتاب فقط برای دوره کارشناسی نیاز است و کارشناسی ارشد و دکتری هم کتاب‌ها خاص خود را نیاز دارد. اصحاب ارتباطات به موزانت‌های گسترش دانشگاهی چه برنامه‌هایی دارند تا دارای کتاب‌های درست

آقای دکتر مصمصزاد، به همت شما و شاگردانتان، رشته ارتباطات تا مقطع دکترا در دانشگاه‌ها برپا شده اما با توجه به اینکه حوزه ارتباطات در جهان امروز از پویاترین حوزه‌های علوم اجتماعی و به‌طور کلی علم است، شاهد شکاف عمیقی در عرصه تولید و انتشار کتاب در این زمینه هستیم. به نظر شما علت این شکاف چیست؟ این وضعیت در اکثر کشورهای در حال توسعه تحت تأثیر همان عقب‌ماندگی‌های تاریخی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی وجود دارد و مأمیافته شکاف بین کشورهای پیشرفته و عقب‌مانده پیشتر شده است.

در سال‌های اخیر هم سرعت تکنولوژی‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی بیشتر شده و ما چون گذشته را جبران نکرده‌ایم، اما عقب‌ماندگی‌ها تابانته شده‌اند و حالا که سرعت آنها بیشتر شده، کار ما دشوارتر است. مسأله دیگر وضع خاصی است که ما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی پیدا کردیم، یعنی تعطیلی دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی که به پیشرفت ادبیات مربوط به علوم ارتباطات بخصوص روزنامه‌نگاری و روابط عمومی بسیار لطمه زد و در واقع ما در همه زمینه‌ها ۱۰ سال را از دست دادیم. البته در سال ۱۳۶۸ و ۱۳۶۹ و تصمیم دوازده این رشته را احیا کنیم. در سال ۱۳۶۸ دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی تعطیل شد و قدر در سال ۱۳۶۹ کلاس‌ها بازگشایی شد، اما فقط توانستیم یک کرایش ۳۷ واحدی ارتباطات اجتماعی در قالب رشته علوم اجتماعی را دایر کنیم و هم‌اگرچه که گفتیم در سال ۶۹-۱۳۶۸ که رشته ارتباطات دوازده اسفندایا پیدا کرد، ششماه روزنامه‌نگاری و روابط عمومی دایر شد. لسانی که در رشته ارتباطات اجتماعی تحصیل می‌کردند، توانستند خود را با پیشرفت‌های دنیا هماهنگ کنند. همچنین بیشتر همکاران ما در دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی

با به خارج از کشور رفته‌اند یا کار کشیدند و کار دیگری در پیش گرفتند و ما تنها باقی‌مانده‌ها برای آن کمک و تلاش‌های دکتر کریم ندیم و مدتی هم با کمک دکتر نظاری ارائه شد. این رشته را سر برانگه دادیم، اما رانداوری دوره فوق لیسانس ارتباطات در سال ۶۹-۱۳۶۸، تعلقه نظری پیدا آمد و ده‌های از همکاران طبیعتی که در خارج از کشور تحصیل کرده بودند و تجربه روزنامه‌نگاری بعد از انقلاب را داشتند، جذب شدند. برگزاری نخستین دوره کارشناسی ارشد علوم ارتباطات موجب شد که به تدریج زمینه برای پرورش هیأت علمی مورد نیاز آید. فراهم شود و بعد در سال ۱۳۷۵ دوره دکتری علوم ارتباطات برای همین هدف تأسیس شد و ما امیدوار شدیم که می‌توانیم با جبران عقب‌ماندگی‌های گذشته، آنجا که باید می‌بودیم قرار بگیریم.

خوشبختانه دانشجویان دوره‌های اول کارشناسی ارشد که در کشور دکتری پذیرفته شدند و تحصیل کردند، به خصوص هیأت علمی درآمدند. کوشش‌های این همکاران و انگره‌هایی که به ما دادند، سبب پیشرفت کارها شد و ما دیگر می‌توانیم در همین جهت سال پیش در هیأت امای دانشگاه‌های منطقه مرکزی کشور- که بنده در آن عضویت دارم- پیشنهاد تأسیس مجدد دانشکده علوم ارتباطات به‌طور مستقل در دانشگاه علامه طباطبائی مطرح و تصویب شد و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هم چند هفته قبل آن را تأیید و به‌طور رسمی به رئیس دانشگاه علامه طباطبائی ابلاغ کرد تا این دانشکده را تشکیل دهد که تا چند ماه دیگر در ساختمان جدید راه‌اندازی می‌شود. در دانشکده علوم ارتباطات دوره‌های فوسمی روزنامه‌نگاری و روابط عمومی برای پاسخ به نیازهای روزنامه‌نگاری و روابط عمومی و یک رشته مطالعاتی به نام رشته مطالعات ارتباطی و فناوری‌های نوین اطلاعات برای پاسخ به نیازهای جدید کشور پیش‌بینی شده است که از سال آینده دانشجویان در این رشته پذیرفته می‌شوند و فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها وارد بازار کار می‌شوند. به موزانت آن امیدواریم بتوانیم با هم همکاران هیأت علمی دانشکده علوم ارتباطات در دوره کارشناسی ارشد هم تغییراتی ایجاد کنیم و دوره کارشناسی ارشد روزنامه‌نگاری را دایر کنیم چون در حال حاضر، روزی علوم ارتباطات کمتر کار شده‌اند و بیشتر بحث ما نظری است. در صورتی که روزنامه‌نگاری نیاز بیشتری به تحصیلات تکمیلی سطح بالاتر دارد و باید حتی از دوره کارشناسی ارشد به دکتری روزنامه‌نگاری برسیم و اگر امکان داشت به روابط عمومی هم بپردازیم.

در پاسخ به سؤال شما به‌طور کلی می‌توان گفت تعطیلی دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی سابق بسیار به ما لطمه زد و هرچه تا حدی جبران شده است اما باید کاری کرد که سرعت لازم را پیدا کنیم. این تلاش‌ها در عرصه تدریس و دانشکده حقیقتاً جایگاه ویژه‌ای دارد ولی شما سال‌ها پیش گفتید که در حوزه مطالعات ارتباطات اگر خودمان را تشویق و به تولید کشنده شویم، مجبوریم در زمینه ارتباطات فقط مقلد باشیم. حالا که حدود نیم قرن از تلاش‌های شما و آموزش روزنامه‌نگاری به مفهوم امروزی می‌گذارد این گفته بیشتر تحقق پیدا کرده است؟ ما در این زمینه مؤلف و مترجم داریم البته مترجم بیشتر است. اما مصنف نداریم. نظر شما

دیدگاه‌ها

«جامعه‌ اطلاعاتی» در دهه‌های اخیر و به‌ویژه در دهه سال گذشته نیمه‌دوم آخرین دهه قرن بیستم و نیمه اول نخستین دهه قرن بیست و یکم، به صورت یکی از مهم‌ترین موضوع‌های مورد توجه متفکران و متخصصان اجتماعی، اقتصادی و سیاسی درآمده و در عرصه روابط بین‌المللی، مناسبات منطقه‌ای و صحنه زندگی ملی کشورها نیز جایگاه برجسته‌ای پیدا کرده است. اندیشه‌های مربوط به پدیدهی پیشرفت «جامعه اطلاعاتی»، برای نخستین بار در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ در آثار علمی چند تن از اقتصاددانان و جامعه‌شناسان دانشگاه‌های ایالت متحده و پیش از همه در کتاب‌ها و مقاله‌های افریت ماکلاروپه و دانیل پل مطرح شدند. بر اساس دیدگاه‌های دو محقق اخیر، جامعه اطلاعاتی «از ویژگی‌های زیر برخوردار است:

- کارگران اطلاعاتی» (Information Workers) ، به معنای دقیق کلمه، در کشورهای ثروتمند و پیشرفته که اکثریت نیروی کار آن‌ها را «کارگران صنعتی» (Industrial Workers) تشکیل می‌دهند، به وسیع‌ترین گروه در حال اشتغال تبدیل شده‌اند. به طوری که می‌توان گفت در این کشورها یک «طبقه جدید معرفتی» (فانش مدار - Knowledge Class) پدید آمده است؛ - در این کشورها یک ساختار «کنکولوزی فکری»

(Intellectual Technology) نیز در کنار ساختار «کنکولوزی صنعتی» ایجاد شده است؛ - عنصر اصلی کالاها و فرآورده‌های مورد استفاده در صنعت و زندگی خانگی کشورهای مذکور را بیش از پیش، اطلاعات بسته‌بندی‌شده تشکیل می‌دهد.

به این ترتیب، اندیشه «کنکولوزی فکری» در نظریات نخستین متفکران «جامعه اطلاعاتی» پیش از شکل‌گیری اندیشه نقش‌های اجتماعی «کنکولوزی‌های اطلاعات ارتباطات» و شبکه‌های جهانی کنونی، طرف توجه واقع شده است. اما به طوری که که صاحب‌نظران یادشده مشخص ساخته‌اند، اساس این «جامعه اطلاعاتی» بر این واقعیت که اطلاعات و معرفت‌ها به‌عامل مهم پویایی اقتصادی تبدیل شده و در عین حال، هم به عنوان مسایل توسعه و هم به‌عنوان هدف‌های توسعه مورد توجه قرار گرفته‌اند، استوار گردیده است.

درباره این دیدگاه که در آن دوره بیشتر به آنچه «جامعه پاساستم» نامیده می‌شد، معطوف گردیده بود، دو نکته را باید مورد توجه قرار داد:

۱- صاحب‌نظران مذکور، به «جامعه پاساستم» به‌عنوان پدیده‌ای که پیش از هر چیز به مکتبیس بازار وابسته است و دانیل

جهانی‌سازی جامعه اطلاعاتی

پل از آن به‌عنوان «یک شیوه فکری اقتصادی» نام برده است، گمان می‌کرد، بلکه بیشتر به آن به‌عنوان مجموعه مکتبیس‌های مختلف نظراتی برای مقفله یا چیدمان یکی‌های اجتماعی که در آن زمان به‌طور سریع در حال افزایش بودند، «می‌نگریستند. ۲- نکته مهم دیگری که از سوی این متفکران طرف توجه قرار گرفته، با آنها در کتاب «جامعه پاساستم» دانیل پل - که در سال ۱۹۷۳ انتشار یافت - به آن اشاره شده بود، اهمیت نقش اجتماعی کنکولوزی‌های نوبین اطلاعات و ارتباطات است. در کتاب اخیر، «جامعه پاساستم» مورد نظر مؤلف، بر هیچ‌گونه جبرگرایی کنکولوزیک یا پروگزاتیک، استوار شناخته نشده و پیش از هر چیز به انگار دهی در حال تغییر روابط اجتماعی جامعه نوین توجه گردیده است. عنوان یادعبار از آن، «دانیل پل» برای نخستین بار در مقاله‌ای با عنوان «پارچوب اجتماعی جامعه اطلاعاتی»، به تجزیه و تحلیل صریح نقل‌کپیوترها و سیستم‌های ارتباطات دور به‌عنوان کنکولوزی‌های متعلق با خواست‌های جامعه پاساستم پرداخت.

از مقدمه کتاب **جامعه اطلاعاتی اندیشه‌های بنیادی دیدگاه‌های اقتصادی و چشم انداز جهانی به نظم دکتر کاظم معتمدزاد**

Homage

Book weekly: A special Issue

A Homage to Professor Kazem Motamed Nejad, The founding father of the modern communication science in iran
27 Dec 2004

پشت صحنه بزرگداشت

کرداما توابع و فروتنی استاد که همه دوستان و دانشجویانش آن را بهترین ویژگی اخلاقی معتمدزاد می‌دانند موجب شده‌اند این کار رضایت ندهد تا اینکه با اسرار و پانشاری دوستان و دانشجویانش برپایی بزرگداشت رابه‌طور مشروط پذیرفت. پیش شرطی که استاد تعیین کرد باز هم در جهت آرزمان و تلاش‌های گذشته چنی تأسیس دانشکده علوم ارتباطات است که این امر هم به ملاذ تلاش و پیگیری خوداستاد به نتیجه رسیده است.

حالا مقدمات قانونی اخذ مجوز تأسیس دانشکده طی شده است و مراسم بزرگداشت دکتر معتمدزاد همزمان با بازگشایی دانشکده علوم ارتباطات برگزار می‌شود و از سال آینده این دانشکده در فضای فیزیکی جدیدی کار خود را آغاز می‌کند. برای این بزرگداشت دکتر حبیبی دبیری همایش را برعهده گرفت و دبیری کمیته علمی همایش به دکتر فرحانی واگذار شد، شورای سیاستگذاری همایش هم مشکل از ریاست دانشگاه و دانشکده، معاونت پژوهشی و مدیر امور اداری و مالی دانشگاه و دکتر مهدخت برچرندی علوی و دکتر زویا معتمدزاد تشکیل

شده تا کار درباره نحوه برگزاری همایش تصمیم‌گیری کنند. سازمان‌ها و نهادهای مختلفی هم که هر کدام به‌سوی از خدمات علمی کار بهره‌برده‌اند برای مشارکت در این همایش درخواست کردند که شورای سیاستگذاری مشارکت همکاری نهادهای زیر پایارفت؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز پژوهش‌های ارتباطات، شرکت مخابرات ایران، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، انجمن صفی روزنامه‌نگاران، انجمن روابط عمومی، انجمن متخصصان روابط عمومی، مرکز مطالعات و تحقیقات و سنجش برنامه‌های صدا و سیما، دانشکده فرهنگ و ارتباطات دانشگاه امام صادق(ع) و فارغ التحصیلان و دانشجویان علوم ارتباطات، روزنامه‌نگاری و روابط عمومی.

شورای سیاستگذاری همایش، تصمیم گرفت تا برنامه بزرگداشت در دو بخش بامان و علمی برگزار شود. دکتر فرحانی می‌گوید، در بخش بامان، دوستان، شاگردان و نزدیکان دکتر معتمدزاد از بعد عاطفی و ارتباطات انسانی، تجربیات، مشاهدات و خاطرات خود را درباره استاد بیان می‌کنند. بخش علمی هم به دیدگاهها و زمینه‌های علمی که دکتر معتمدزاد بر آنها متمرکز و تأثیر گذار بوده و در آن زمینه‌ها دستاوردهای علمی داشته است

دکتر کاظم معتمدزاد یک حق تاریخی و ادانشانی برگزین دارد. همه کسانی که امروز به‌سوی ارتباطات، روزنامه‌نگاری و روزنامه‌عمومی رابطه دارند، یادنده تلاش‌های دکتر معتمدزاد هستند. مردی که به حق پدر علوم ارتباطات ایران است و ما فرزندان و شاگردانش تأسیس رفته و دانشکده علوم ارتباطات در قلی او پیروزی انقلاب اسلامی اخیان این رشته منحل شده و رده‌اندازی گرایش‌های در گانه روزنامه‌نگاری و روابط عمومی، تأسیس دوره کارشناسی ارشد و دکتری علوم ارتباطات و استقلال دانشکده‌ای به این نام همه از تلاش و پایداری دکتر معتمدزاد حاصل شده است. درحالی که بسیاری از همکاران او پایه خارج از کشور رفتند و یا کار فیزیکی پیش گرفتند اما او ماند و در حوزه علم ارتباطات و روزنامه‌نگاری فرهنگ‌سازی و تسلی‌پوروی کرد. نهاد علوم ارتباطات را بنیان گذاشت و این نهاد را حدود نیم قرن هدایت کرد اما روزی که نسلی شاگردان پرورش یافته محضرش و نسلی بعدی در حوزه آموزش، پژوهش و کار حرفه‌ای ارتباطات و روزنامه‌نگاری پایه کارگیری رهنمودهای دکتر معتمدزاد این راه را دنبال می‌کنند.

مجمدهم‌های فرحانی جایگاه فعلی ما را در ارتباطات و روزنامه‌نگاری نتیجه آرزمان‌پردازی و امید به آینده و ایستادگی دکتر معتمدزاد می‌داند. معقد است بخش مهمی از ادبیاتی که جامعه مطبوعاتی امروز با آن تکلم می‌کند آنچه در زبان محاوره و مکتوب به کار می‌رود ساخته و پرداخته ذهن دانش و تجربه دکتر معتمدزاد است چرا که او ادبی که در این حرفه مشغول به کارند مستقیم یا غیر مستقیم از محضر او آموخته‌اند.

سپس پاسداشت این خدمات علمی و فرهنگی که همه نهادها و مراکز از آن بهره برده‌اند یک وظیفه است در چند سال اخیر بعضی نهادها در حد توان از دکتر معتمدزاد تجلیل کرده‌اند و این استاد هم بنا به دلایلی به درخواست نهادهایی برای برگزاری بزرگداشت او پاسخ منفی داده است.

شاگردان و دوستداران دکتر معتمدزاد از سال‌ها پیش برای اینکه دین خود را به استادشان ادا کنند به فکر این بودند که بزرگداشتی برای او برگزار کنند. این موضوع در جلسات نشست‌هایی هم مطرح و پیگیری شد.

از دو سه سال پیش هم دکتر نجفعلی حبیبی، رئیس دانشگاه علامه طباطبائی بر برگزاری بزرگداشت دکتر معتمدزاد به‌عنوان پدر علوم ارتباطات ایران به شکل آبرومندانه و شایسته‌ای تأکید

اختصاص یافت تا این دیدگاهها بهتر معرفی، بازگو و ماندگار شود.

ستاد برگزاری همایش در فراموشی از صاحبانظران عرصه ارتباطات خواست تا تلاشی را در دو بخش علمی و جشن نامه ارسال کنند. بخش علمی شامل مقالاتی است که به تئیس، مبسط و یا نقد دیدگاههای علمی دکتر معتمدزاد در حوزه‌هایی چون مطالعات انتقادی در ارتباطات و ارتباطات و توسعه، ایران و جامعه اطلاعاتی، جایگاه ارتباطات در پرتیامه‌های توسعه ملی، استقلال حرفه‌ای و امنیت شعفی روزنامه‌نگاران، نظام جامع حقوقی مطبوعات و رسانه‌ها، حق دسترسی آزاد و همگانی به اطلاعات، آزادی مطبوعات و حقوق مطبوعات می‌پردازند. بخش جشن نامه هم مقالاتی را شامل می‌شود که ویژگی‌های فردی و شخصیتی منش و سلوک علمی، مشاهدات و خاطرات، درس‌های اخلاقی دکتر معتمدزاد و تأثیر چهار دهه حضور پرشمار استاد در عرصه‌های آموزش، پژوهش روزنامه‌نگاری، روابط عمومی و علوم ارتباطات ایران را بیان می‌کنند.

تعدادی از مقالات علمی و یادمان در روز بزرگداشت ارائه می‌شود و مقالات دیگری توسط شورای انتخاب می‌شود تعدادی بعدد در مجموعه مقالات منتشر شود.

فرحانی از ثبات شخصیت دکتر معتمدزاد می‌گوید، دکتر معتمدزاد شخصیت باثباتی دارد و متین، آرام و معتقد به مداراست.

اولین کتاب‌هایش را پس از سال‌ها درس‌تشریح کرد و این نشان از عمق‌نگرش علمی استاد دارد. به روز بزرگداشتی دیگر دکتر معتمدزاد است و عددترین مباحث علمی در عرصه ارتباطات از جمله جامعه اطلاعاتی، مطالعات انتقادی ارتباطات و توسعه، حقوق ارتباطات و مطبوعات اولین بار توسط او وارد این حوزه شد.

حالا دوستان شاگردان و دانشجویان دکتر معتمدزاد به احترام عمر پر بار و میوسین سیدش آمده‌اند تا بگویند هر آنکه از علم و فن و اخلاق دارند برچشمه در تلاش سخت ۳۰ساله استاد دارد. استاد خوشحال است. حاصل عمر پربارش را می‌بیند، خوشحال است که امروز تأسیس دانشکده علوم ارتباطات را جشن گرفته‌اند. دکتر معتمدزاد امروز نتیجه حاصلش را می‌بیند و به آرزمان‌های و الاثر خود می‌اندیشد.